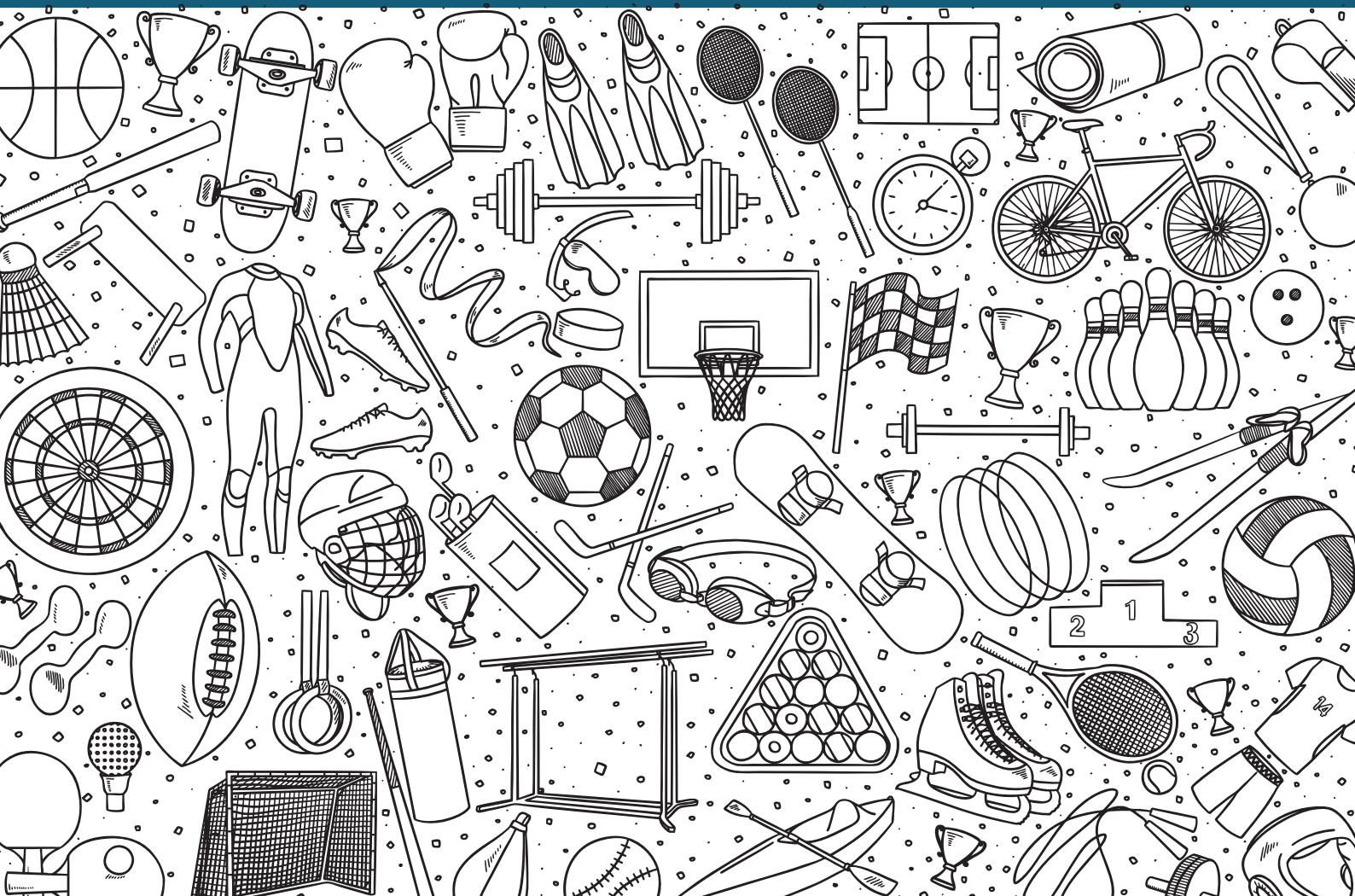

'משחקים על בטוח'

מוגנות ילדים וילדות בספורט -

תמונת מצב ומחשבות לקראת יישום בישראל

עו"ד ורד וינדמן

מנכ"לית

המועצה לשלום הילד

עו"ד דניאלה זלוטניק רז

מנהלת תחום מחקר משפטי ומדיניות

המועצה לשלום הילד

פרסום המועצה לשלום הילד, בשותפות עם קרן דניאל הווארד.

פברואר 2023.

דברי ברכה

אנו ממברכות על פרסום הסקירה 'משחקים על בטוח': מוגנות ילדים וילדות בספורט - תמונת מצב ומחשבות לקראת יישום בישראל. הסקירה מהווה משאב מסייע לפעילות החשובה והענפה של משרד התרבות והספורט להבטחת מוגנות בספורט בישראל, ואנו סבורות כי יש בסקירה כדי לתרום תרומה משמעותית לפיתוח הידע בכל הקשור למוגנותם של ילדים וילדות בעולם הספורט, ולגיבוש מדיניות מתאימה בתחום מתפתח זה.

ספורט מהווה פעילות גופנית שהינה חשובה ותורמת משמעותית לחיזוק ולפיתוח כישורים, ערכים ומיומנויות גופניות וחברתיות. חשיבותו של הספורט לבריאות ולחוסן נפשי וגופני הופכת את הפגיעה במסגרתו לייחודית ולקשה באופן מיוחד. מעבר להשפעה השלילית של פגיעה זו על הספורטאי, העובדה כי היא בוצעה במסגרת פעילות הספורט תוביל לחוויה שלילית מספורט ולנשירה.

משרד התרבות והספורט מחויב לקידום התחום של מוגנות בספורט, בכל הענפים, ולכלל הספורטאים.ות - בוגרים.ות וילדים.ות. לצורך כך, משרד התרבות והספורט קבע, כי החל משנת 2023, על איגודי או התאחדויות ספורט למנות ממונה על מוגנות בספורט חאת כתנאי סף לקבלת תקציב תמיכה בגופי הספורט. המשרד עוסק בנוסף בקידום מדיניות, חקיקה, ובהגדרת התפקיד של ממונה המוגנות בספורט בשיתוף פעולה עם אתנה, הוועד האולימפי בישראל, וכלל גופי הספורט.

מינהל הספורט והמרכז לקידום ספורט נשים "אתנה" במכון וינגייט מקדמים ומשקיעים מאמצים לקידום תחום המוגנות בספורט והגנה על מרחב מוגן ובטוח בספורט מפני פגיעה והתעללות, בין היתר באמצעות ביצוע הכשרות לממונות על מניעת הטרדות מיניות וממונות מוגנות בספורט, קיום הליך היועצות עם בני ובנות נוער ספורטאים.ות מהאקדמיה למצוינות במכון וינגייט בנושא מוגנות בספורט, וקידום מרכז תמיכה לממונות מוגנות בספורט לשם התייעצות - לרבות בשיתוף עם המועצה לשלום הילד.

מינהל הספורט במשרד התרבות והספורט אף נבחר לייצג את ישראל כאחת משש המדינות שהצטרפו לפרויקט המשותף של מועצת אירופה והאיחוד האירופי בפרויקט בנושא מוגנות ילדים בספורט (Child Safeguarding in Sport). הפרויקט נועד לתת ליווי והנחייה מקצועית למדינות בכל הנוגע לפיתוח מדיניות בתחום של מוגנות ילדים בספורט.

בימים אלה משרד התרבות והספורט בהובלת השר מיקי (מכלוף) זוהר מקדמים את מדיניות תחום המוגנות בספורט באמצעות חקיקה ושיתוף גופי הספורט. תחום זה, כמובן, יכלול בכל נושאי ההכשרה לבעלי העניין המעורבים בספורט, בהם ספורטאים.ות, הורים, מאמנים.ות ומעטפת מקצועית, ומנהלים.

מורן מסיקה אידלמן

מנהלת המרכז לקידום ספורט נשים

אתנה - המרכז לקידום ספורט הנשים בישראל

נורית שרביט

מנהלת ספורט נשים וספורט עממי

משרד התרבות והספורט / מנהל הספורט

תוכן עניינים

3	1. מבוא
3	1.1. הקדמה
4	1.2. מטרות, מבנה, וחדשנות הסקירה
5	1.3. הגדרות
7	2. המאפיינים הייחודיים של פגיעה בספורט
7	2.1. פגיעה והתעללות בילדים והשלכותיה
8	2.2. המאפיינים הייחודיים של פגיעה בילדים בספורט
8	2.2.1. מאפיינים הנוגעים למערכת היחסים בין הילד.ה למאמן (וגורמי סמכות בספורט)
9	2.2.2. מאפיינים הנוגעים לאופי הייחודי של הספורט
10	2.2.3. מאפיינים הנוגעים להיבטים המוסדיים, ערכיים וחברתיים של עולם הספורט
12	3. היקף התופעה של פגיעה בספורט
12	3.1. היקף התופעה של פגיעה והתעללות בילדים - כללי
12	3.2. היקף התופעה של פגיעה והתעללות בילדים בספורט
13	3.3. פגיעה בילדים בספורט - מה אנו יודעים עד כה?
17	4. מוגנות ילדים בספורט - תמונת מצב משפטית בראי האמנה ובישראל
17	4.1. אמנת זכויות הילד.ה - מסגרת משפטית מובילה בתחום מוגנות ילדים בספורט
20	4.2. מוגנות ילדים.ות בספורט בישראל – התפתחויות במשפט ובשטח
25	5. מדיניות ותוכניות בתחום של מוגנות ילדים בספורט בראי בין-לאומי
25	5.1. הקמת גופים ייעודיים לתחום של מוגנות בספורט
28	5.2. פיתוח ואימוץ מדיניות בתחום מוגנות בספורט
32	5.3. מינוי בעלי תפקידים בגופי ספורט (ברמת האיגוד וברמת המועדון) האמונים על מוגנות בספורט
34	5.4. קיום הכשרות על מוגנות בספורט לגורמים רלוונטיים בספורט, ופרסום והפצה של מידע וידע על מוגנות בספורט
36	5.5. קידום שיתוף של ספורטאים, לרבות ספורטאים ילדים, והיוועצות עמם בתחום של מוגנות בספורט
39	6. סיכום והמלצות מנחות לקידום התחום של מוגנות ילדים בספורט בישראל
39	6.1. סיכום
39	6.2. המלצות לקידום התחום של מוגנות ילדים בספורט
44	7. מקורות

1. מבוא

1.1 הקדמה

ספורט ופעילות גופנית הם חיוניים לבריאות, התפתחות ורווחת האדם. הגישה לספורט, והעיסוק בו, מעוגנים בזכות אדם באמנות ומסמכים שונים (להרחבה: 768, Yelamos et al., 2021) וישנה הכרה בין-לאומית בספורט ככלי להשגה של מטרות חברתיות ותרבותיות רחבות - ביניהן קידום בריאות הציבור, הכלה חברתית (Social Inclusion), שוויון מגדרי, פיתוח בר-קיימא, שלום, חכיות אדם, ובכלל זה זכויות ילדים וילדות (UNICEF, 2010; 1-2; 766-768, Yelamos et al., 2021; CoE, 2019; 1).

לספורט חשיבות מיוחדת לילדים¹ ונוער. אימוץ סגנון חיים פעיל בילדות, ועיסוק בספורט מגיל צעיר מקדם את בריאותם והתפתחותם של ילדים; תורם לפיתוח כישורים ומיומנויות פיזיים וחברתיים; מקנה ידע וערכים (למשל, כבוד, מנהיגות, משמעת, סובלנות); מפגיש את הילדים עם מודלים לחיקוי; ואף מעודד השתתפות ואזרחות פעילה - הן בטווח הקצר, והן בטווח הארוך (UNICEF, 2010; 1; CoE, 2019; 1). בנוסף, ספורט מהווה פעילות פופולרית בקרב ילדים ונוער. ברחבי העולם, מיליוני ילדים לוקחים חלק בספורט מאורגן, בין אם כפעילויות פנאי, ובין אם לצורך פיתוח קריירה מקצועית בספורט, ומיליונים נוספים עוסקים בספורט באופן בלתי פורמלי (למשל, משחקים במגרשים שכונתיים). כך, ספורט מהווה זירה מרכזית בחייהם של ילדים ובני ובנות נוער רבים (UNICEF, 2010; 1; International Safeguards for Children in Sport, 2016; 4).

משכך, ניתן לטעון כי, ככלל, עיסוק בספורט מיטיב עם ילדים ותורם למימוש זכויותיהם לפי אמנת האו"ם בדבר זכויות הילד (להלן, '**אמנת זכויות הילד**' או '**האמנה**') בהיבטים רבים, בהם בריאות, התפתחות, פנאי ומשחק, ועוד. אולם, לצד זאת, בשנים האחרונות גוברת ההכרה, הן במחקר והן בפרקטיקה, כי במסגרת עיסוקם של ילדים בספורט, בפרט בספורט מקצועי, חלק מזכויותיהם גם עלולות להיפגע. כך, למשל, במסגרת הספורט עלולה להיפגע זכותם של ילדים לשוויון ואי-הפליה (למשל, בשל חשיפה ליחס פוגעני ומפלה במסגרת הספורט, היעדר גישה למתקני ספורט); זכותם לבריאות והתפתחות (למשל, בשל אימון-יתר, פציעות, דרישות מחמירות ביחס למשקל ומבנה גוף, חשיפה לסימום); זכותם לחינוך (למשל, בשל היקפי אימון שפוגעים בנוכחות הילד.ה במסגרת חינוך או בלימודיו); זכותם לחיי משפחה וחברה (למשל, בשל מעבר למגורים מחוץ לביתם וסביבתם, שעות אימון ארוכות); זכותם להגנה מפני ניצול כלכלי, מכירה, וסחר בבני אדם (בפרט ביחס לספורטאים מקצועניים. אלה כוללים ניצול מצבים בהם ילדים ספורטאים עוברים (או מועברים) ממדינתם למועדוני או אקדמיות ספורט במדינות אחרות או חותמים על חוזים ארוכי טווח); וכן חשיפה למגוון הפרות זכויות כתוצאה מאירוח של אירועי ספורט גדולים במדינתם (למשל, בשל ריבוי מקרים של ניצול מיני, עבודת ילדים ונוער, ופגיעה בנוער במצבי רחוב על רקע ההכנות לאירוח אירוע הספורט, והפעילויות סביבו); ועוד (Mason et al., 2019; 745-749; UNICEF, 2010; 4; Center for Sport & Human Rights, 2022; 15-28).

מצב דברים זה מביא לכך שלצד היתרונות של הספורט עבור ילדים ונוער, העיסוק בו טומן בחובו גם סיכון משמעותי ביחס להנאה של ילדים ונוער מזכויותיהם ומימושן בפועל. כך, (Donnelly & Petherick (2004) ציינו במאמרם כי במרבית המדינות, כמחצית מסעיפי האמנה מופרים - בין אם לעיתים ובין אם באופן קבוע

¹ למען הסר ספק, במסמך זה 'ילדים' - לרבות 'ילדות'.

- כאשר בוחנים את מעורבותם של ילדים בספורט: 'it is surprising to note that almost half of the 40 Articles dealing directly with children's rights are occasionally or routinely violated in most countries when we consider children's involvement - direct and indirect - with sports (שם, 301-302).

מסמך זה יתמקד באחת הסוגיות המרכזיות הנוגעת לילדים בספורט - זכותם להגנה מפני פגיעה, התעללות ואלימות, על סוגיה. בעשורים האחרונים, נפגעים ונפגעות אלימות בספורט - בגירים וילדים - החלו להיחשף ולהשמיע את קולם יותר, והתחום של מוגנות בספורט זוכה לתשומת לב גוברת במחקר ובעשייה בין-לאומית ומדינתית (Ecorys & Vertommen, 2019; 770 Yelamos et al., 2021; 6; International Safeguards for Children in Sport, 2016, 4). הספורט מוכר כאחת מהזירות החברתיות והמוסדיות בהן מתקיימת פגיעה והתעללות בילדים, וישנה הסכמה רחבה כי על גופי הספורט, בכל הרמות, להכיר בתופעה זו ולנקוט את הצעדים הנדרשים על מנת לתת לה מענה ולהבטיח כי ילדים ונוער הינם מוגנים מפני כל סוגי האלימות - לרבות אלימות פיזית, פסיכולוגית, מינית והזנחה - במסגרת ספורט (Brackenridge & Rhind, 2014; 327; Mason et al., 2019; 745-749, UNICEF, 2010; 4).

כפי שיפורט, פגיעה בילדים במסגרת ספורט מחייבת התייחסות ייחודית. ראשית, חשיבותו של הספורט לילדים הופכת את הפגיעה במסגרת ספורט לקשה במיוחד. שכן, מעבר להשפעה השלילית של הפגיעה על הילד, העובדה כי היא בוצעה במסגרת ספורט גם גוזלת ממנו את היתרונות הבריאותיים, החברתיים וההתפתחותיים הרבים של העיסוק בספורט, יוצרת חוויה שלילית מספורט, ועלולה לגרום לעזיבה ונשירה (drop-put). בשל כך, הבטחת מוגנותם של ילדים בספורט הוכרה כתנאי מקדים להנאה של ילדים מספורט בכלל, ולהתפתחותם כספורטאים (CoE, 2019; 1; UNICEF, 2010; 7). שנית, המאפיינים הייחודיים של עולם הספורט הופכים אותו לזירה בה ילדים הינם פגיעים במיוחד לאלימות, וכן לזירה המקשה על חשיפה ודיווח של מקרי פגיעה, ועל הטיפול בהן. בשל כך, יש חשיבות מיוחדת לעמידה על מאפיינים אלה, ולהתמודדות עמם, על מנת להבטיח סביבה בטוחה ומיטיבה לילדים בספורט. ושלישית, ההתפתחויות במחקר ובפרקטיקה בתחום זה הובילו לתמורות בשיח המקצועי ובהמשגה של התחום. כך, בתחילה הנושא של פגיעה והתעללות בספורט סווג כהיבט נוסף של 'הגנה על ילדים' (Child Protection) - מונח המתייחס לאיתור, זיהוי ודיווח של מקרי פגיעה שאירעו ומתן מענה לנפגעת. ספציפי. אולם, כיום הדיון רחב יותר ונוגע להבטחת 'מוגנות ילדים בספורט' (Child Safeguarding) - מונח המאפשר התייחסות מקיפה למוגנותם, זכויותיהם, ורווחתם של כלל הילדים הספורטאים, ומשלב בין הצורך בהגנה על הילד.ה הספציפי ומתן מענה לצרכיו, לבין נקיטת צעדים (לרבות צעדי חקיקה, מדיניות וחינוך) על מנת להבטיח סביבה ספורטיבית בטוחה ומוגנת, ולמנוע או, למצער, לצמצם סיכון לפגיעה לכלל הילדים הספורטאים (Brackenridge & Rhind, 2014; 327-328, CoE, 2019; 1).

1.2. מטרות, מבנה, וחדשנות הסקירה

הסקירה נועדה לקדם את הדיון במוגנות ילדים בספורט, ולשמש מסמך מנחה ויישומי, מבוסס זכויות ילדים.ות (Child rights-based), ומבוסס-ראיות, מחקר ונתונים (Evidence-based) לפיתוח מדיניות ותוכניות בנושא זה בישראל.

לצורך כך, הסקירה מבקשת לבחון את המאפיינים הייחודיים של פגיעה בילדים במסגרת ספורט (חלק 2); להציג את היקפי הפגיעה והתעללות בילדים בספורט, האומדנים הקיימים לתופעה זו, והמחקרים המרכזיים בהקשר זה (חלק 3); למצב את אמנת זכויות הילד.ה. כמסגרת המשפטית מובילה בתחום מוגנות בספורט ולבחון את התפתחות התחום בישראל (חלק 4); ולסקור היבטים מרכזיים לפעולה בתחום מוגנות בספורט על ידי מדינות וגופים שונים, תוך הצגת דוגמאות לתוכניות ויחזמות מובילות, והתייחסות למידת השפעתן, והלקחים שניתן ללמוד מהן (חלק 5). הסקירה תסיים באיגוד המלצות ועקרונות פעולה לקידום מיטבי של מוגנות ילדים בספורט בישראל (חלק 6).

משכך, חדשנותה ותרומתה של הסקירה הינן מרובעות:

- היא מאפשרת בחינה מקיפה של תחום מוגנות ילדים בספורט, תוך הצגת הידע המחקרי העדכני והעמדתו כבסיס להבנת הנושא, ולפיתוח מדיניות ותוכניות בישראל.
- היא קושרת את הדיון במוגנות ילדים בספורט לשיח של זכויות ילדים ולמחויבויותיהן של המדינות החברות, ביניהן ישראל, לפי אמנת זכויות הילד.ה.
- היא מציגה 'תמונת מצב' עדכנית ומקיפה ביחס לעשייה בתחום של מוגנות ילדים בספורט בישראל ובמדינות או גופים נבחרים נוספים. בתוך כך, היא מציגה דוגמאות מובילות למדיניות, תוכניות ויחזמות בתחום, ובוחנת את פעילותן והשפעתן.
- על בסיס חלקיה השונים, היא מפתחת עקרונות פעולה והמלצות יישומיות בכל הנוגע להבטחת מוגנות ילדים בספורט, לצורך בחינת קידומן בהקשר הישראלי.

1.3. הגדרות

ילד.ה

כל אדם מתחת לגיל 18.

ילדים ספורטאים

ילדים העוסקים בפעילות ספורט מאורגנת על ידי גופי ספורט (לרבות התאחדויות או איגודים, אגודות או מועדונים), בכל הגילים ובכל הרמות.

פגיעה

פגיעה יכולה להתבטא במספר אופנים, ביניהם אלימות פיזית, אלימות רגשית-פסיכולוגית, אלימות מינית (למשל פגיעה מינית והטרדה מינית), והזנחה - בין אם הפגיעה התרחשה במסגרת הספורטיבית, ובין אם היא התרחשה מחוץ למסגרת הספורט אך אותרה או דווחה במסגרת הספורט. יצוין כי במקרים מסוימים, פגיעה הקשורה לעיסוק בספורט (למשל, אימון-יתר, סימום, שיטות אימון מאיימות והפעלת לחצים כבדים) יכולה לעלות כדי אלימות פיזית או אלימות רגשית-פסיכולוגית.

פגיעה במסגרת ספורט יכולה להיגרם על ידי מבוגר אחראי ודמות סמכות בספורט (למשל, מאמן, מדריך, גורם מנהל); ספורטאית.אחרת בקבוצת השווים (למשל חבר לקבוצה); או גורם אחר במסגרת אירועי ספורט (למשל, גורם שיפוט, קהל).

מוגנות בספורט

מוגנות בספורט (Safeguarding in Sport) הינו מושג רחב המתייחס לנקיטת הליכים וצעדים שונים במטרה להבטיח שכלל הספורטאים, בגירים וקטינים, נהנים מסביבה ספורטיבית בטוחה ומוגנת.

ככלל, למוגנות בספורט שני צירים מרכזיים: הראשון, 'הגנה' (Protection) - מונח המתייחס לפעולות הנוגעות להגנה על ספורטאים. אינדיבידואלי, שקיים חשש שהוא מצוי בסיכון לפגיעה (למשל, דרך קבלת ובירור פניות, ובמקרים הרלוונטיים, דיווח לרשויות). השני, 'סביבה בטוחה ומוגנת' (Safe Environment in Sport) - מונח המתייחס לפעולות יזומות של גופי ספורט למניעת או, למצער, צמצום סיכון לפגיעה בספורט באופן שמבטיח כי כלל הספורטאים והספורטאיות הינם בטוחים מפני פגיעה ונהנים מסביבה מוגנת בספורט (למשל, דרך אימוץ נהלים או קודי התנהגות או קיום הכשרות לגורמים הרלוונטיים בספורט).

2. המאפיינים הייחודיים של פגיעה בספורט

2.1 פגיעה והתעללות בילדים והשלכותיה

- פגיעה והתעללות בילדים עשויים לבוא לידי ביטוי במספר דרכים ואופנים. סוגי הפגיעות המרכזיות כוללים:
- א. פגיעה פיזית - יכולה להתבטא בהפעלת כוח פיזי או שימוש בחפצים שונים על מנת לגרום לפציעה, כאב וסבל (ובמקרי קיצון גם למוות). בין היתר, המונח מתייחס להתנהגויות של אלימות פיזית (למשל, סטירות, בעיטות, חבטות) וכן לענישה גופנית (קליינמן & קרני, 2019; 12; CRC Committee, 2011; 9-10).
  - ב. פגיעה נפשית - התעללות רגשית או פסיכולוגית יכולה לבוא לידי ביטוי בהשפלה, דחייה, איום והפחדה, בידוד וחרם, התעלמות, העברת מסרים לפיהם הילד חסר-ערך, לא אהוב או רצוי, ובאמצעות בריונות ובוש (לרבות במרחב המקוון). פגיעה נפשית גם נלווית לכל סוגי הפגיעות האחרות בילד. (קליינמן & קרני, 2019; 13; CRC Committee, 2011; 9; Ecorys & Vertommen, 2019; 15-16).
  - ג. פגיעה מינית - יכולה להתבטא בכפייה, שידול או ניצול הילד. לביצוע מעשים מיניים, הטרדה מינית, חשיפה לתכנים מיניים, שימוש בילדים, או בדמותם, לפרסומים פורנוגרפיים, זנות ילדים, ביצוע פעולות מיניות מול ילד, ועוד - בין אם פעולות אלה נעשות פנים-מול-פנים או במרחב המקוון, ובין אם הן כרוכות בהפעלת כוח או לא (קליינמן & קרני, 2019; 14-15; CRC Committee, 2011; 10; Ecorys & Vertommen, 2019; 15-16).
  - ד. הזנחה - מחדל או פעולה בידי אחראי על הילד. (לרבות מאמן ספורט) שמונעת מהילד את הצרכים הפיזיים והרגשיים שלו, באופן שעלול להביא לפגיעה בבריאותו ובהתפתחותו. הזנחה יכולה להתבטא בהזנחה פיזית (למשל, היעדר השגחה, אי-סיפוק צרכים בסיסיים), הזנחה פסיכולוגית או רגשית (למשל, אי-מתן תמיכה רגשית, היעדר התייחסות לצרכים הרגשיים של הילד), הזנחה רפואית (למשל, מניעת טיפול רפואי לילד), ועוד (קליינמן & קרני, 2019; 16-17; CRC Committee, 2011; 8-9; Ecorys & Vertommen, 2019; 15-16).
- פגיעה והתעללות בילדים מתרחשת בכל קבוצות החברה ובכל התרבויות, היא קיימת כלפי ילדים בכל גיל, ואינה תלויה במעמד חברתי-כלכלי. הפגיעה יכולה להתבצע על ידי מבוגר בחיי הילד. (לרבות הורה, גורם חינוך או טיפול, וכן מאמן בספורט), על ידי קבוצת השווים, או על ידי זר (במיעוט המקרים) (קליינמן & קרני, 2019; 10; CRC Committee, 2011; 13-14).
- מחקרים רבים מלמדים כי לפגיעה והתעללות השלכות שליליות חמורות, לטווח המידי, הקצר והארוך, על חייהם של ילדים. בין היתר, הפגיעה משפיעה על בריאותם הפיזית (למשל, עשויה להביא לפציעה, לנזק גופני, ובמקרים חמורים - למוות), ועל בריאותם הנפשית (למשל, עשויה להביא לנזק קוגניטיבי ופסיכולוגי, לדיכאון, לחרדה, ולבעיות התנהגות). בנוסף, חשיפה לאלימות ופגיעה בילדות מקושרת גם לפגיעות (Vulnerability) כללית גבוהה יותר למחלות ובריאות לקויה, לסיכון גבוה לפיתוח בעיות התנהגות עתידיות (למשל, אגרסיביות, פגיעה עצמית), ולפגיעה בהישגים ולנשירה ממסגרות חינוכיות ומסגרות אחרות, לרבות מסגרות ספורט (UNICEF, 2014; 10; Hills et al., 2016; 2; CRC Committee, 2011; 7-8; Mathews, 2014; 463-464; קליינמן & קרני, 2019; 19). עוד יצוין כי נוסף על הפגיעה בילד. האינדיקטור האלי, פגיעה והתעללות בילדים

טומנת בחובה גם עלויות חברתיות וכלכליות נרחבות (Mathews, 2014, 463-464; UNICEF, 2014, 10-11). ועדת האו"ם לזכויות הילד (להלן, 'ועדת זכויות הילד') אף קבעה בהקשר זה כי העלויות האנושיות, חברתיות וכלכליות של פגיעה בילדים הינן עצומות ולא ניתן לקבלן: 'the human, social and economic costs of denying children's rights to protection are enormous and unacceptable' (CRC Committee, 2011, 8).

2.2. המאפיינים הייחודיים של פגיעה בילדים בספורט

התופעה של פגיעה בילדים קיימת בכל הזירות בחייהם של ילדים ונוער, לרבות בזירה הספורטיבית. מקרי אלימות ופגיעה בילדים מתרחשים גם בספורט, בין אם על ידי בגירים בעלי סמכות (למשל, מאמנים, מדריכים, מנהלים), ובין אם על ידי קבוצת השווים (למשל ספורטאים אחרים, בגירים או קטינים) (Brackenridge & Rhind, 2014, 328; CRC Committee, 2011, 20). עם זאת, לספורט מאפיינים ייחודיים אשר הופכים אותו לזירה בה ילדים הינם פגיעים במיוחד לאלימות, וכן לזירה המקשה על חשיפה ודיווח של מקרי פגיעה, ועל הטיפול בתופעה זו ומיגורה.

2.2.1 מאפיינים הנוגעים למערכת היחסים בין הילד.ה למאמן (וגורמי סמכות בספורט)²

• פערי כוח בין הילד.ה הספורטאי למאמן

ככלל, הספורט מאופיין במבנה יחסים א-סימטרי בין הספורטאי, בייחוד הילד.ה הספורטאי, למאמן (ולגורמי סמכות אחרים במסגרת הספורט). למאמן כוח ושליטה רבים ביחס לילד.ה. כך, המאמן הוא זה שמחליט, בין היתר, על סוג ושגרת האימונים ועל קידום הילד.ה כספורטאי (למשל, הצבה בהרכב, רישום לתחרויות, קבלה לנבחרת). המאמן, וגורמי סמכות נוספים בספורט, גם אחראיים על הליך המיון והבחירה של הילד.ה לקבוצה או לתחרות, ויכולים לאיים עליו, ישירות או במשתמע, בכל הנוגע לקבלה או סילוק מהן. בנוסף, במקרים רבים המאמן נתפס כסמכות ידע בכל הנוגע לספורט, באופן שמקשה על ילדים, הורים, או גורמים מנהלים אחרים בענף לערער על החלטותיו. משכך, למאמן השפעה משמעותית על הילד.ה הספורטאי, וקבלת תשומת לב ויחס מיטיב ממנו הינה חיונית לפיתוח הקריירה הספורטיבית של הילד.ה. מצב דברים זה יוצר תלות גבוהה בין הילד.ה הספורטאי לבין המאמן שעלולה להוות קרקע פוריה לניצול ופגיעה (המועצה לשלום הילד, 2021, 23-24; אתנה ואח', 2018, 8-9; Vertommen et al., 2016, 224; Everley, 2020, 116-117; Hartill et al., 2019, 61-62).

• מעורבות יתר של המאמן בחיי הילד.ה הספורטאי

כחלק מתפקידו, המאמן חשוף למידע אישי ורגיש ביותר ביחס לילד.ה הספורטאי (למשל, תזונה ומשקל, מידע רפואי, היכרות עם היבטים אישיים-משפחתיים בחייו) ואף עשוי להיות מעורב בקבלת החלטות בהיבטים אלו. בנוסף, בשל מערכת היחסים הקרובה, ילדים ספורטאים לרוב תופסים את המאמן כמודל לחיקוי וכדמות ראויה לכבוד והקשבה, ועשויים לבחור לשתף את המאמן בבעיות או קשיים בחייהם. על פי רוב, מצב זה יכול להועיל לילד.ה ולאפשר למאמן להושיט לו יד, להפנות אותו לגורמי הסיוע והתמיכה הנדרשים, וכן - במקרים

² יצוין כי דינמיקה זו יכולה לאפיין, במידה מסוימת, גם את הקשר של הספורטאית. עם גורמי סמכות אחרים בספורט, למשל מנהלים במועדון או איגוד הספורט.

הרלוונטיים - לדווח לרשויות. אולם, מעורבות יתר של מאמנים בחיי ילדים ספורטאים עלולה גם להוביל למערכת יחסים שתלטנית או חודרנית, להתערבות של מאמנים בנושאים בהם אין להם את ההכשרה או הידע הנדרשים (למשל, תזונה, מצבים רפואיים, ועוד), ולהגביר סיכון לפגיעה בילד. הילד.ה הספורטאי מצפה שהמאמן ידאג לשלומם ויפעל לטובתו, ולכן פגיעה על ידי מאמן יכולה לגרום לבלבול, בושה, וחשש רב. פערי הכוח בין הצדדים גם מקשים על הילד.ה לספר על דבר הפגיעה, בין היתר, בשל חשש מ-'סקנדל' ומפגיעה בקריירה הספורטיבית שלו (המועצה לשלום הילד, 2021, 23-24; אתנה ואח', 2018, 8-9, 27; Vertommen et al., 2016, 224; Everley, 2020, 116-117; Hartill et al., 2019, 61-62).

2.2.2. מאפיינים הנוגעים לאופי הייחודי של הספורט

• העיסוק הפיזי והגופני במסגרת ספורט

ככלל, עיסוק בספורט כרוך בעיסוק בגוף ובהיבטים פיזיים של הילד.ה הספורטאי. במרבית הענפים, אימון ופעילות ספורטיבית מחייבים קרבה פיזית ומגע (למשל, הדגמה על הגוף); החלפת בגדים במלתחות; וכן עיסוק בגופו של הילד.ה והתפתחותו (למשל, משקל). מצב דברים זה עלול להוביל לניצול, ביוש, או פגיעה תוך 'הצדקה' ספורטיבית (UNSR, 2018, עמ' 8-10; Hartill et al., 2019, 57-58; DOBS & DSJ, 2020, 29-30).

• נסיבות ומצבים ייחודיים בספורט

העיסוק בספורט כולל פעילויות בהם ילדים נמצאים מחוץ לביתם לתקופה ממושכת, ולעיתים במהלך הלילה (אימונים, מחנות אימון, תחרויות, ועוד), וכן מצבים פגיעים אחרים (למשל, נסיעות, החלפת בגדים במלתחות, קבלת מסאז'ים טיפוליים). כמו כן, בחלק ממועדוני או מתקני הספורט בהם ילדים מתאמנים ישנה גישה חופשית גם לאנשים זרים רבים (למשל, מתנדבים, מתאמנים אחרים). מצב דברים זה עלול גם להעמיד את הילד.ה במצב פגיע וחשוף לפגיעה והתעללות (המועצה לשלום הילד, 2021, 23-24; אתנה ואח', 2018, 25-29; UNSR, 2018, 8-10; Hartill et al., 2019, 57-58; DOBS & DSJ, 2020, 30).

• עיסוק בספורט מגיל צעיר

לעומת פעילויות פנאי אחרות בהן השתתפות מתחילה בגילאים בוגרים יותר (למשל, תנועות נוער), ספורט מהווה פעילות פופולרית בקרב ילדים מגילאים צעירים ביותר. בשל גילם ומידת התפתחותם, ילדים צעירים גם פגיעים במידה רבה יותר, ובעלי סיכון מוגבר במקרי פגיעה והתעללות. כך, מקרי אלימות עלולים להעמיד ילדים צעירים בסכנה חמורה לחייהם, לטראומה ולפגיעה בהתפתחותם התקינה. כמו כן, פגיעה והתעללות בגילאים צעירים פוגמת גם בהתפתחות הרגשית, בבניית הזהות והכישורים, ובתחושת הביטחון של ילדים צעירים. בנוסף, ילדים צעירים נמצאים בסיכון מוגבר להישנות הפגיעה, בשל התלות המוגברת שלהם, והקושי לספר על דבר הפגיעה (CRC Committee, 2005, 16; Peleg, 2019, 113-114; Vertommen et al., 2016, 224).

• השפעה של הורים

ככלל, הורים מהווים מקור תמיכה וסיוע חשוב לילדים, גם במסגרת ספורט. עם זאת, ישנם מקרים בהם הורים יערימו קשיים ולחץ על הילד.ה הספורטאי; יבכרו את ההצלחה הספורטיבית על פני רווחת הילד.ה;

ויסתמכו יותר על המידה על המאמן וגורמי הסמכות בספורט, באופן שעלול להעמיד את הילדה בסיכון לפגיעה והתעללות (Everley, 2020, 116-117). כמו כן, הורים משקיעים תשומת לב, זמן, וכסף רב על מנת לקדם את הקריירה הספורטיבית של הילדה - עובדה שעלולה לגרום לילדים לא לדווח על פגיעה או קושי, מתוך חשש כי הם יאכזבו את הוריהם (Hartill et al., 2019, 61-62).

2.2.3. מאפיינים הנוגעים להיבטים המוסדיים, ערכיים וחברתיים של עולם הספורט

- **מבנה ייחודי ואוטונומיה ניהולית של גופי ספורט**

לאורך השנים, התפיסה המקובלת היא שלגופי ספורט מעמד, תרבות ומבנה ייחודי וכי יש למנוע, ככל הניתן, התערבות ממשלתית בניהול הספורט. נוכח זאת, גופי ספורט נהנים מאוטונומיה ניהולית, רגולציה עצמית, ופיקוח ובקרה מצומצמים מצד המדינה. מצב דברים זה עלול להשפיע על יכולתם של גופי ספורט לזהות בעיות, ובהתאם לבצע רפורמות נדרשות, לרבות ביחס לנושא של מוגנות ילדים בספורט (Vertommen et al., 2016, 224; Hartill & Lang, 2014, 607; USNR, 2018, 14). בנוסף, מאחר וגופי ספורט אינם גופים מדינתיים, החובות המשפטיות החלות עליהם ביחס לזכויות אדם, ובתוך כך זכויות ילדים, אינן זהות לאלה של המדינה ורשויותיה. אמנם, גם גופים לא מדינתיים, לרבות גופי ספורט, מחויבים למתן כבוד לזכויות אדם וחכויות ילדים ולעמוד בסטנדרטים בין-לאומיים רלוונטיים (להרחבה: חלק 4.1 לסקירה), אך עדין, יש צורך בביצוע התאמות בחקיקה ובמדיניות על מנת לעגן את המחויבויות המשפטיות שלהם בכל הנוגע למוגנות ילדים בספורט.

- **התייחסות ל-ספורטאים' לעומת 'ילדים'**

במסגרת גופי ספורט, ילדים לא תמיד נתפסים כ-'ילדים' אלא כחלק מקבוצת הספורטאים הכללית. יתרה מכך, חוקים המסדירים את תחום הספורט עשויים להגדיר 'ילדים' לפי אבחנה גילית נמוכה יותר מגיל הקטניות במדינה (כלומר, ילדה במסגרת ספורט ייחשב כקטין עד גילאי 14-17, כאשר גיל הקטניות במדינה עומד על 18 שנים. למשל, בהקשר הישראלי: §11א לחוק הספורט, תשמ"ח-1988). כמו כן, בענפים שונים ספורטאים מקצוענים שהם ילדים יכולים לקבל יחס דומה לזה של בגירים (מבחינה כלכלית, פרסומית, ועוד). המצב בו ילדים נתפסים ראשית כספורטאים ורק לאחר מכן כילדים ('children first, athletes second'), עלולה לפגוע בהכרה בזכויותיהם של ילדים ספורטאים כילדים, וכן עלולה לפגוע בהגנה וביחס ובסיוע המיוחדים שהם מקבלים בספורט לעומת בזירות אחרות בחייהם (למשל, חינוך או בריאות) (UNICEF, 2010, 3-4).

- **כאב וקושי הם חלק אינהרנטי מהספורט**

ככלל, כאב, קושי ופציעות נתפסים כחלק מהעיסוק בספורט ובחלק מהענפים, התנהגות אלימה זוכה לקבלה מסוימת (למשל, דחיפות, תיקולים או קללות במשחק או אימון). מצב זה יכול ליצור בילדה בלבול בין רמת כאב או קושי מקובלים, שהינם 'חלק מהמשחק' ומהעולם התחרותי בספורט, לבין מצבי פגיעה והתעללות (Vertommen et al., 2016, 224; Everley, 2020, 117). בנוסף, הצורך 'לקבל' את הכאב והקושי יכול להוביל לכך שילדים יתעלמו או יסתירו קשיים ומצבי פגיעה. בהקשר זה, גם הדגש בספורט על הצלחה והישגיות

עלול להביא לכך שילדים יראו בזכויותיהם וברווחתם כמשניים, וכמשהו שיש 'להקריב' למען הניצחון (no pain, no gain) (Hartill et al., 2019; 62-63; Vertommen et al., 2016; 224; DOBS & DSJ, 2020; 30).

- **היבטים מגדריים בספורט**

על אף שינויים משמעותיים בשנים האחרונות, תפיסות שוביניסטיות, פטריארכליות, והומופוביות עדין פושות במסגרות ספורט, וענפי ספורט רבים מתאפיינים בדומיננטיות גברית ניהולית. מצב דברים זה עשוי להשפיע על יכולתו של גוף הספורט להגיב כראוי למקרי הפליה על רקע מגדר או נטייה מינית או למקרי אלימות או פגיעה מינית, לרבות ביחס לילדים (Hartill et al., 2019; 14; UNSR, 2018; 224; Vertommen et al., 2016; 59-60; Hartill & Lang, 2014; 608).

- **תרבות של משפחתיות ונאמנות בגופי ספורט**

במקרים רבים, גופי ספורט הם גם קהילה חברתית המתאפיינת באהדה ונאמנות, התנדבות, היכרות אישית ארוכת שנים (לעיתים אף משפחתית), ובשילוב בין הספרה הפרטית לספורטיבית. ככלל, מדובר בהיבטים חיוביים המשקפים את הייחודיות והיתרונות בעיסוק בספורט. אולם, במקרים של פגיעה, תרבות זו יכולה גם להוות חסם עבור הילד. בפני דיווח, בשל החשש לפגוע בקשרים החברתיים והקהילתיים (Hartill et al., 2019; 61).

- **לחצים ייחודיים לילדים שהינם ספורטאים מקצועניים**

ילדים בספורט מקצועני וספורטאי עילית חווים לחצים רבים, ומצויים בסביבה תחרותית דורשנית ביותר. מצב זה עלול להעצים גורמי סיכון ולהגביר את החשיפה של ילדים אלה לפגיעה פיזית, רגשית ומינית, ולמצבי ניצול (Mason et al., 2019; 739, 746).

3. היקף התופעה של פגיעה בספורט

3.1. היקף התופעה של פגיעה והתעללות בילדים - כללי

מדידת התופעה של פגיעה והתעללות בילדים הינה מורכבת. ראשית, פגיעה והתעללות בילדים מהווה תופעה מושתקת וחבויה. זאת, בין היתר, בשל הקושי של הילד.ה לספר ולדווח על מקרי פגיעה, תחושות בושה ואשמה, חשש מסטיגמה או הדרה חברתית ואי-אמון ברשויות (UN, 2006; 8-9; UNICEF, 2010; 7; קליינמן & קרני, 2019, 20). בהקשר זה, מחקרים משקפים תת-דיווח קיצוני ביחס לתופעה, ועולה כי 'דיווח עצמי' על פגיעה בילדות גבוה משמעותית מהנתונים הרשמיים (למשל, לפי Hills et al., 2016; 2-3: דיווח עצמי על פגיעה מינית בילדות יכול להיות גבוה פי 30 מהנתונים הרשמיים, ועל פגיעה פיזית, פי 75). שנית, ישנה מורכבות במדידת התופעה, בין היתר בשל הסוגים השונים של פגיעה והתעללות בילדים, והגדרותיהם; ריבוי זירות לפגיעה (למשל, משפחה, מוסדות חינוך, מסגרות ספורט, מרחב המקוון); חזות הפוגעים השונים (למשל, הורים, קבוצת השווים, גורמי חינוך-טיפול, גורמים בספורט). ושלישית, הערכה מקיפה של שכיחות התופעה מחייבת מידע סטטיסטי מהימן ועדכני ביחס לסוגי הפגיעה השונים ונסיבותיהן. אולם, בפועל, קיים שוני מהותי בין מדינות בכל הנוגע לאיסוף הנתונים, היקפם ואיכותם; התוויית הגבולות בין סוגים שונים של פגיעה; ושימוש לא אחיד במונחים או הגדרות. בנוסף, ישנם אתגרים מתודולוגיים ואתיים ביחס לאיסוף נתונים ומחקר על פגיעה בילדים (UNICEF, 2014; 7-8, 14-27; UNICEF, 2010; 7). כך, גם לפי יוניצף, מידע על השכיחות וההיקף של פגיעה בילדים הינו מעורפל ומפוקפק: 'information on violence against children remains sketchy in both 'coverage and scope' (UNICEF, 2014; 14).

חרף הקשיים במתן אומדן מדויק, הערכות על היקף הפגיעה וההתעללות בילדים משקפות כי מדובר בתופעה גלובלית, נפוצה וחמורה. כך, למשל, המחקר של Hills et al., 2016 מצביע על אחחים משמעותיים של פגיעה בילדים ברחבי העולם, כאשר ההערכה היא שלפחות מיליארד ילדים בגילאי 2-17 נחשפו לאלימות, על סוגיה, בשנת 2014 (Hills et al., 2016; 6-10). לפי יוניצף, בשנת 2012 כ-95,000 ילדים וצעירים עד גיל 20 נרצחו וכ-120 מיליון ילדות ברחבי העולם (יותר מ-1 ל-10 ילדות) חוו אונס או פגיעה מינית. עוד עלה בסקר כי ללא קשר לסוג הפגיעה או נסיבותיה, מרבית הנפגעים לא דיווחו עליה לאדם אחר (UNICEF, 2014; 164-168). בישראל, מחקרם של לב-ויזל & איזקוביץ' (2016) מלמד כי 'תופעת אלימות ופגיעה בילדים באופן כללי שכיחה ביותר' (87), ומצא כי כמחצית מהילדים שלקחו חלק במדגם דיווחו שנחשפו לאחד מסוגי האלימות, כאשר רבע מהם דיווחו על חשיפה לפגיעה מינית או פיזית שחייבה טיפול רפואי או התערבות (לב-ויזל & איזקוביץ', 2016; 87-88; ר' גם לב-ויזל ואחרים, 2017).

3.2. היקף התופעה של פגיעה והתעללות בילדים בספורט

יתרה מכך, לעמידה על היקף התופעה של פגיעה והתעללות בילדים במסגרות ספורט קשיים ייחודיים, ביניהם:

- **התחום של מוגנות ילדים בספורט עדין 'מתפתח'**

על אף קידום הנושא בשנים האחרונות, מוגנות בספורט, ובתוך כך מוגנות ילדים בספורט, עדין מהווים תחומי מחקר מתפתחים בעולם הספורט, ויש צורך בהמשך פיתוח ואיסוף מידע ונתונים בהקשרים אלה (UNICEF, 2010; 4-5).

- **היעדר נתונים רשמיים מספקים**

במקרים רבים, הערכות בנוגע להיקף פגיעה והתעללות בילדים נסמכות על נתונים רשמיים שדווחו לרשויות (משטרה, פרקליטות, בתי משפט). מאחר וגופי ספורט אינם גופים מדינתיים, יתכן ומקרי פגיעה שאירעו במסגרתם לא דווחו כראוי לרשויות. גם כאשר דווחו מקרים כאמור, על פי רוב לפגיעות המבוצעות במסגרת ספורט אין זיהוי ייחודי בהליך איסוף הנתונים (לעומת פגיעות במסגרת משפחה או חינוך, שמתועדות באופן ייחודי), כך שבנסיבות אלו, פילוח ועיבוד נתונים נפרד לפגיעות בספורט לא אפשרי (השווה בהקשר הישראלי: המועצה לשלום הילד, שנתון סטטיסטי, 2022; ר' גם Ecorys & Vertommen, 2019, 18-19).

- **הנתונים ביחס לפגיעה בילדים בספורט מוגבלים**

על אף מחקרים חדשים ונרחבים שפורסמו בשנים האחרונות (ר' חלק 3.3 לסקירה), הנתונים הנוגעים להיקף הפגיעה בילדים בספורט עדין מוגבלים. בין היתר: א) קיים מידע רק ביחס למספר מועט של מדינות, כך שיש קושי להבין את היקף התופעה ברמה העולמית; ב) מחקרים קיימים מבוססים בדרך כלל על סקרים חד-פעמיים, כך שיש קושי לעמוד על מגמות ושינויים בתחום זה, בין אם בחלוף הזמן ובין אם לאחר נקיטת אמצעים מסוימים והערכת השפעתם; ג) יש אי-אחידות בהמשגה ובהגדרות בין המחקרים השונים. כך, אין הגדרה אחידה ומוסכמת למוגנות בספורט או לסוגים שונים של פגיעה, וכן יש שוני בהבחנות גילאיות (למשל, חלק מהמחקרים לא מבחינים בין ספורטאים בגירים וקטינים בכל הנוגע למוגנות בספורט) (Ecorys & Vertommen, 2019, 2-3; UNICEF, 2010, 7; ו-ד) ישנם סוגי פגיעה ו/או קבוצות נפגעים שזכו להתייחסות נרחבת יותר במחקר, לעומת אחרים. כך, למשל, מחקרים רבים יותר עוסקים בפגיעה פיזית ופגיעה מינית (לרבות הטרדה מינית והפליה מגדרית) בספורט לעומת פגיעה נפשית. כמו כן, ישנם נתונים רבים יותר ביחס לנשים וילדות בספורט, לעומת בנים נפגעים (European Commission, 2016, 6-8; Vertommen et al., 2016, 224; Ecorys & Vertommen, 2019, 2, 14).

- **קולם של ילדים אינו נשמע באופן מספק**

ככלל, תפיסות ועמדות של ילדים נעדרות ממחקרים הנוגעים למוגנות בספורט, בעיקר בשל רגישות הנושא ומגבלות אתיות ומשפטיות (UNICEF, 2010, 7), משכך, מחקרים רבים המבקשים לעמוד על היקף התופעה מיועדים למבוגרים אשר נשאלים, בין היתר, על חוויותיהם כקטינים. מצב זה מעורר קשיים ביחס למתודולוגיה, למהימנות הממצאים, ולרלוונטיות שלהם כיום (Ecorys & Vertommen, 2019, 2-3; Hartill et al., 2019, 12).

3.3 פגיעה בילדים בספורט - מה אנו יודעים עד כה?

לצד המורכבות בעמידה על ההיקף והשכיחות של פגיעה בילדים בכלל, ובספורט בפרט, מחקרים רבים מהשנים האחרונות מלמדים כי התופעה של פגיעה בילדים בספורט - לרבות פגיעה פיזית, רגשית, מינית, בריונות, והפליה - מתקיימת בהיקף משמעותי בספורט, וכן שהמאפיינים הייחודיים של הסביבה הספורטיבית מגבירים את פגיעותם של ילדים לסוגים שונים של פגיעה והתעללות.

כך, במחקר משנת 2019 שבחן אמפירית את הנושא של אלימות נגד ילדים בספורט במדינות האיחוד האירופי, והמענים הנדרשים לכך, צוין כי בסביבה הספורטיבית אחז ניכר מהילדים חשופים או פגיעים לאלימות, על

סוגיה, וכן לבריונות: 'empirical studies across the EU have confirmed that sport provides an environment in which significant proportion of children are vulnerable to various forms of violence and bullying' (Ecorys & Vertommen, 2019, 2; ר' גם UNICEF, 2010, 9-15). ממצאים אלה מחזקים את הצורך של גופי ספורט להכיר בתופעה זו, ולנקוט את הצעדים הנדרשים הן על מנת לתת מענה לדיווחים על מצבי פגיעה והתעללות שאירעו, והן על מנת ליצור סביבה מוגנת לילדים ולמנוע סיכון לפגיעה מלכתחילה (Ecorys & Vertommen, 2019, עמ' 6, 19).

להלן דוגמאות למחקרים וממצאים מרכזיים הנוגעים לפגיעה בילדים בספורט והיקפה:

- בשנת 2016, הנציבות האירופית (European Commission) העריכה כי, על בסיס המחקר והנתונים הקיימים, בין 2% ל-8% של ילדים וצעירים (young adults) ספורטאים נפגעו מינית בספורט. נציבות האירופית עוד קבעה בהערכתה כי ספורטאים מקצוענים יותר פגיעים לפגיעה מינית, לעומת ספורטאים חובבנים; לסוג הספורט אין השפעה או קשר לשכיחות של פגיעה מינית; ספורטאיות בנות נפגעות מינית יותר מספורטאים בנים (עם זאת, הנציבות ציינה כי אין די עיסוק מחקרי בפגיעה מינית בבנים והדבר עשוי להשליך על הממצאים בנוגע לשכיחות); פוגעים מינית, ככלל, הם גורמי סמכות בספורט, ובפרט מאמנים. ורובם המוחלט של הפוגעים הם גברים; וכן ילדים מקבוצות מיעוט וילדים המשתייכים לקהילה הגאה מצויים בסיכון גבוה יותר לפגיעה (European Commission, 2016, 6-8; ר' גם USNR, 2018, 11).
- מחקר שביקש להעריך את היקף הפגיעה בספורט מאורגן לילדים בבלגיה (פלנדריה) והולנד מצא, על בסיס דיווח עצמי רטרוספקטיבי של למעלה מ-4,000 משתתפים מכלל ענפי הספורט (55% נשים, 45% גברים), כי קרוב ל-38% דיווחו לפחות על תקרית אחת של פגיעה נפשית, 14% על פגיעה מינית, 11% על פגיעה פיזית. 44% דיווחו על חוויה אחת עם אחד או יותר סוגי פגיעה, ו-4% דיווחו כי חוו את כל סוגי הפגיעות במסגרת הספורט (Vertommen et al., 2016, 226-233). אשר לחומרת הפגיעה, הממצאים העלו כי 9% חוו פגיעה נפשית חמורה, 8% פגיעה פיזית חמורה, ו-5% פגיעה מינית חמורה (Vertommen et al., 2016, 231-233). ממצאים אלה משקפים שילדים נפגעים, לרבות באופן חמור, במסגרת ספורט. בנוסף, המחקר מצא כי ילדים מקבוצות מיעוט, ילדים בעלי מוגבלות, וילדים המשתייכים לקהילה הגאה נמצאים בסיכון מוגבר לפגיעה כאמור (Vertommen et al., 2016, 233-234).
- מחקר ראשון מסוגו שבוצע על ניהול תיקים בנושאי מוגנות במסגרת הספורט על ידי ממוני מוגנות בספורט בבריטניה (הינו, על קבלת פניות ובירורן. להרחבה ר' חלק 5 לסקירה) בחן מעל 600 תיקים שנוהלו על ידי ממוני מוגנות בספורט בשנת 2011. המחקר מצא, בין היתר, כי 89% מהנפגעים היו קטינים; מרבית הדיווחים היו על פגיעה פיזית (20.6%) ופגיעה מינית (19.1%); וכי 55% מהדיווחים היו על מקרי פגיעה בתוך הספורט, ו-45% מחוצה לו - נתון המשקף את העובדה שספורט מהווה גם זירה רלוונטית לאיתור חיהוי פגיעה בילדים, ולדיווח על חשד לפגיעה בהם במסגרות חירות אחרות (למשל, משפחה או חינוך). בנוסף, המחקר העלה כי דיווחים התקבלו ממגוון מקורות,

לרבות דרך בדיקות עבר פלילי בהליכי העסקה, ומפניות של ממוני מוגנות, מאמנים, או הורים. בהקשר זה, נמצא כי רק מיעוט מהדיווחים התקבלו מהספורטאים עצמם (Rhind et al., 2015, 418, 421-424).

- מחקר שבוצע במסגרת פרויקט Voice כלל ראיונות עם 72 בגירים שנפגעו מינית במסגרת ספורט מ-74 מדינות אירופאיות. מדובר במחקר האיכותני המקיף ביותר בתחום בעת זו (Hartill et al., 2019, 74). להרחבה על הפרויקט, ר' חלק 5 לסקירה). ממצאי המחקר העלו, בין היתר, כי **80% מתוכם חוו פגיעה מינית בספורט בילדות (מתחת לגיל 18), מתוכם 44% חוו פגיעה מתחת לגיל 12; אופני הפגיעה שתועדו התייחסו בין היתר להערות והתייחסויות מיניות לא רצויות, הטרדה מאיימת (Stalking) מגע מיני לא רצוי (למשל, נשיקה), שליחת תמונות ותכנים מיניים לא רצויים (באופן מקוון), אונס, ומעשי סדום; ב-77% מהמקרים שתוארו הפוגע היה מאמן; 63% מתוכם חוו פגיעה במסגרת אימוני הספורט, כ-17% במסגרת מוסד חינוכי לספורטאים (למשל, פנימייה לספורטאים); כ-14% במסגרת ספורט מקצועני-עילית (למשל, במתקני אימון אולימפיים), כ-5.5% במסגרת פעילות ספורט בית-ספרית, ו-10% במסגרת ארגונית אחרת של ספורט.³ נתונים אלה משקפים כי פגיעה מינית בספורט מתרחשת בכל הרמות (בייחוד במסגרות תחרותיות ובספורט מקצועני), ובהקשרים ארגוניים שונים; במחצית מהמקרים שתוארו, הפגיעה התמשכה מעל שנה (ממוצע משך הפגיעה - מעל 4.5 שנים); והממצאים העלו שמקרי פגיעה הובילו גם לפגיעה במימון הפוטנציאל של הנפגעת. בספורט ולנשירה (Hartill et al., 2019, 51-57, 66-68).**

- המרכז האמריקאי למוגנות בספורט (US Center for SafeSport). להרחבה ר' חלק 5 לסקירה) קיים סקר לספורטאים בגירים על מנת להעריך את החוויות והתרבות הנוגעות למוגנות בספורט האולימפי והפראלימפי בארה"ב. בסקר השתתפו קרוב ל-4,000 ספורטאים, מיותר מ-50 ענפי ספורט. ממצאי הסקר העלו, בין היתר, כי **27.5% מהמשתתפים סברו כי פגיעה מינית, רגשית ופיזית היא בעיה בענף הספורט שלהם; 93% מהספורטאים שחוו הטרדה מינית או פגיעה מינית בספורט לא דיווחו על כך, ומתוכם יותר ממחצית ציינו כי הפגיעה התקיימה כאשר היו קטינים (מתחת לגיל 18); מרבית הפוגעים מינית היו מאמנים, מדריכים או גורמי ניהול בספורט, ולאחר מכן ספורטאים אחרים. בנוסף, עלה מהסקר כי נשים, ספורטאים בעלי מוגבלות, ספורטאים המשתתפים לקהילה הגאה, וספורטאים מקבוצות מיעוט נמצאים בסיכון גבוה יותר לפגיעה** US Center for SafeSport, Survey, 2021, 6-7, 23-25).

- לענין בריונות בספורט - מחקר שבוצע בנורווגיה בשנת 2007 מצע כי **30% מהמשתתפים (כ-1,500 ילדים וילדות בגילאי 12-16) דיווחו כי הם חוו בריונות במסגרת ספורט** (UNICEF, 2010, 9). כמו כן, מחקר שנערך בבליה מצא כי **1 מ-10 ספורטאים צעירים חווה בריונות, וכי לבריונות בספורט השלכות פיזיות ורגשיות חמורות, וכי היא, בין היתר, פוגעת בהישגיות ובמוטיבציה של הספורטאי להמשיך בעיסוק בספורט** (Ecorys & Vertommen, 2019, 33-34). בנוסף, מחקר שבוצע

³ יובהר כי הנתונים המוצגים אינם מתכנסים ל-100% מאחר ופגיעה יכולה להיגרם במספר מסגרות שונות (למשל, ספורטאית שנפגע גם במסגרת אימון וגם במסגרת שהייתו במוסד חינוכי לספורטאים).

בבריטניה מצא כי ילדים רבים סבלו מפגיעה רגשית והתנהגות לא מכבדת בספורט (קללות, השפלה)
(Ecorys & Vertommen, 2019, 17-18).

עוד יצוין כי, לצד תשומת הלב המחקרית, התחום של מוגנות ילדים בספורט גם זוכה לתשומת לב תקשורתית גוברת. כך, בשנים האחרונות נחשפו מספר רב של מקרי פגיעה בילדים במסגרות ספורט, ביניהם גם פרשיות חמורות של פגיעה רחבת היקף בילדים. אלה כוללים, בין היתר, את המקרה של לארי נאסר, ששימש כרופא באיגוד ההתעמלות האמריקאי, ובמשך שנים רבות ניצל את עבודתו כדי לפגוע מינית במאות ילדות ונשים ספורטאיות במסווה של טיפול רפואי (Taneja, 2021; Brody, 2018); פרשת פגיעה מינית במאות ילדים במסגרת קבוצות כדורגל באנגליה בין השנים 1970 ל-2005 (Sheldon, 2021); ועוד (ר' USNR, 2018, 11). חשיפתם של מקרים אלה בתקשורת העלתה את המודעות הציבורית לתחום של מוגנות ילדים בספורט, וכן סייעה לילדים שנפגעו, או בגירים שנפגעו בילדותם, להיחשף ולשתף בסיפורם.

4. מוגנות ילדים בספורט - תמונת מצב משפטית בראי האמנה ובישראל

4.1 אמנת זכויות הילד - מסגרת משפטית מובילה בתחום מוגנות ילדים בספורט

אמנת זכויות הילד. הינה המסמך המוביל, המקיף, והחשוב ביותר בכל הנוגע לזכויותיהם של ילדים וילדות. האמנה מעגנת אגד זכויות רחב ומקיף ביותר לילדים, הכולל זכויות אזרחיות-פוליטיות, כלכליות-חברתיות, תרבותיות, והומניטריות. כך, האמנה מתייחסת למעמדם ולזכויותיהם של ילדים בכל תחומי החיים, ומהווה נקודת מוצא לכלל הדיונים הנוגעים לילדים (דוח ועדת רוטלוי, חלק כללי, 2003, 101; מורג ואח', 2022, 43-45; מורג, 2010, 15), לרבות בתחום של מוגנות בספורט (UNICEF, 2010, 4; Mason et al., 2019, 744).

האמנה אומצה על ידי האו"ם בשנת 1989 ועם השנים הפכה להיות אמנת זכויות האדם עליה חתמו מספר המדינות הגבוה ביותר - לרבות ישראל שחתמה ואשררה את האמנה בשנת 1991 - עובדה המשקפת את הקונצנזוס הבין-לאומי ביחס לחשיבות של שמירה על זכויות ילדים (OHCHR Website, n.d). האמנה הובילה לשינויי עומק במצבם של ילדים ברחבי העולם: היא משמשת בסיס לקידום חקיקה ומדיניות ברמה הבין-לאומית, אזורית ולאומית; השפיעה על החלטות בתי משפט בין-לאומיים ומדינתיים; ומהווה השראה לפיתוח תוכניות ושירותים שונים לילדים ונוער (Kilkelly, 2011; Kilkelly et al, 2021; Liefwaard & Doek, 2015). כמו כן, מעבר לסעיפיה, חשיבותה ותרומתה של האמנה מתבטאות גם בביסוס תפיסה חדשה ביחס לילדים ומעמדם. בניגוד לתפיסה ההיסטורית שראתה בילד. כ-'אובייקט' הזקוק להגנה וטיפול בלבד, האמנה משקפת את ההכרה בילד. כ-'סובייקט' בעל זכויות וקול ייחודי, שיש לשמוע ולקחת בחשבון בקבלת החלטות, וכחבר משמעותי בחברה כבר היום, ולא רק לעתיד (מורג ואח', 2022; מורג, 2010).

המדינות החתומות על האמנה, בכללן ישראל, מחויבות לנקוט צעדים 'תחקייתיים', מינהליים או אחרים הנדרשים למימוש הזכויות הקבועות בה; להגיש דוחות תקופתיים על פועלן לועדת זכויות הילד. באו"ם - גוף מומחה עצמאי האחראי על פרשנות האמנה ויישומה; ולדאוג לפרסם את עקרונות וסעיפי האמנה בציבור הרחב, ובתוך כך בקרב גורמי מקצוע העובדים עם ילדים (לרבות במסגרת ספורט), ובקרב ילדים ובני ובנות נוער עצמם (49, 44-42 לאמנה).

משכך, האמנה מהווה **מסגרת משפטית מתאימה ורלוונטית לדיון בכלל הסוגיות הנוגעות לילדים בספורט, ובתוך כך, בתחום של מוגנות ילדים בספורט** (UNICEF, 2010, 4; Mason et al., 2019, 744). כאמור במבוא, לזכויות רבות באמנה רלוונטיות ביחס לילדים בהקשרי ספורט, ביניהן ניתן למנות את זכותם של ילדים לאי-הפליה ושוויון, זכותם לבריאות והתפתחות, זכותם לחינוך, זכותם להגנה מפני ניצול כלכלי, מכירה או סחר בבני אדם, ועוד (Center for Sport & UNICEF, 2010, 745-749; Mason et al., 2019, 4; Human Rights, 2022, 15-28; UNSR, 2018, 3-4, 11-13). בעוד שמכלול הזכויות באמנה חל ביחס לילדים בהקשרי ספורט, סקירה זו תתמקד בשלוש זכויות מרכזיות הנוגעות למוגנות ילדים בספורט, ותציג את משמעותן ויישומן בהיבט זה: זכותם של ילדים להגנה, להביע דעה ולהשתתף, ולפנאי ומשחק (199, 12, 31 לאמנה, בהתאמה).

• זכות הילדה להגנה

סעיף 19 לאמנת זכויות הילדה. מהווה את הבסיס למסגרת המשפטית בתחום של מוגנות ילדים (CoE, 2019), (1). הסעיף מעגן את זכותם של ילדים להגנה מפני אלימות, על סוגיה, ומחייב את המדינות החברות באמנה לנקוט אמצעים שונים על מנת להגן את הילדה מפגיעה, שעה שהוא נתון בטיפול הורים, אפוסטרופיים, או גורמים אחראיים אחרים. ועדת זכויות הילדה קבעה מפורשות כי גורמים אחראים אלו כוללים גם מאמני ומדריכי ספורט (CRC Committee, 2011, 13).

הנושא של הגנה מפני אלימות הינו מרכזי בעבודת הוועדה לזכויות הילדה. הוועדה קבעה כי על הטיפול באלימות נגד ילדים להיעשות מתוך תפיסה מבוססת זכויות ילדים (Child Rights-based Approach), המעמידה את הילדה, זכויותיו, שלומו, וצרכיו, במרכז (CRC Committee, 2011, 3). הוועדה קראה למדינות לפעול למימוש סעיף 19 באופנים שרלוונטיים גם להקשרי מוגנות ספורט (CRC Committee, 2011, 14-17, 18-21, 23, 32), בין היתר על ידי:

- א) נקיטת אמצעי חקיקה, אמצעים מנהליים (למשל, קביעת מדיניות ונהלים או ופיתוח תוכניות): ואמצעים חברתיים וחינוכיים (למשל, הכשרות לגורמי מקצוע שעובדים עם ילדים - לרבות לגורמים בספורט, להורים, ולילדים עצמם), והקצאת המשאבים (תקציביים, טכנולוגיים, וכוח אדם) הנדרשים לכך.
- ב) התייחסות להיבטים של מניעה ונקיטת אמצעים יזומים בנושאי מוגנות והגנה גם במסגרות מוסדיות (הגדרה שכוללת גם מוסדות וגופי ספורט), לרבות דרך יצירת מדיניות מבוססת מחקר ונתונים; אימוץ נהלים או קודי התנהגות; ושינוי תפיסות חברתיות או ארגוניות ביחס לאלימות כלפי ילדים.
- ג) התייחסות להיבטים של זיהוי, איתור ודיווח על פגיעה בילדים, בין היתר על ידי יצירת מנגנונים נגשים לדיווח עבור ילדים, הורים וגורמים נוספים, ואימוץ נהלים המסדירים את אופני הדיווח והטיפול בפניות.
- ד) יישום הזכות להגנה בגישה מבוססת זכויות ילדים (Child Rights-based Approach), המכבדת את חייהם ושלומו של ילדים, בריאותם והתפתחותם, והשתתפותם.

• זכות הילדה להביע דעה ולהשתתף (זכות ההשתתפות)

סעיף 12 לאמנת זכויות הילדה. מעגן את הזכות של הילדה, או קבוצה של ילדים, להביע דעה ולהשתתף בנושאים הנוגעים להם, ומחייב את המדינות החברות באמנה להבטיח כי תינתן לעמדת הילדה משקל ראוי, בשים לב לגילו ומידת בגרותו. הזכות הוכרה כאחד מעקרונות היסוד של האמנה, והיא משקפת את ההכרה בילדה כבעל זכויות וקול, ומעמידה את עמדותיו ורצונותיו 'בלב הליכי קבלת ההחלטות בנושאים הנוגעים לחייו' (מורג ואח', 2022, 62; CRC Committee, 2009, 3).

ועדת זכויות הילדה פיתחה את הזכות להשתתפות באופן משמעותי בהקשרים שונים, חלקם רלוונטיים במיוחד לנושא של מוגנות ילדים בספורט (CRC Committee, 2009, 5-6, 11, 22, 23-25; CRC Committee, 2016, 7-8; CRC Committee, 2011, 24), וקראה למדינות החברות, בין היתר:

- א) להיוועץ בילדים בכל הנוגע למימוש זכותם לפנאי, משחק וספורט, לרבות ביחס לנגישותם והתאמתם של פעילויות ומתקני ספורט.

ב) להבטיח את השתתפותם של ילדים, בפרט בני ובנות נוער, בהליכי קביעת חקיקה ומדיניות, נקיטת אמצעים מנהליים, פיתוח תוכניות ושירותים שונים, וקיום הליכי הערכה על יישומם, זאת ברמה המקומית, אזורית, לאומית ובין-לאומית, ובכל הנושאים הנוגעים לחייהם של ילדים - הגדרה שכוללת גם את עולם הספורט. חשוב לציין כי הוועדה הדגישה את החשיבות של שיתוף ילדים, הן כיחידים והן כקבוצה, בקביעת מדיניות הנוגעת לסוגיות של הגנה, ובפיתוח תוכניות או שירותים למניעת אלימות ופגיעה, באופן רגיש, מותאם ובטוח עבורם (להרחבה על יישום הזכות בהקשרי הגנה ומוגנות: נעמת & זלוטניק רז, 2023).

• זכות הילד. למנוחה, פנאי ומשחק

סעיף 31 לאמנת זכויות הילד.ה, המעגן את זכות הילד.ה לפנאי ומשחק, מהווה סעיף חדשני באמנה (Davey & Lundy, 2011, 5), לו רלוונטיות מיוחדת לעולם הספורט. כך, ועדת זכויות הילד.ה קבעה בהנחיותיה כי הסעיף מתייחס גם לזכותם של ילדים להשתתף בפעילות ספורט מאורגנת, ובמשחקי ספורט (CRC Committee, 2013a, 4, 6, 11).

ישנה ביקורת על כך שוועדת זכויות הילד.ה, ככלל, מיעטה לעסוק בנושא של ספורט, פעילות גופנית וחינוך גופני של ילדים במסגרת סעיף 31, וכי נושאים אלה, ובתוך כך מוגנות ילדים בספורט, לא זוכים להתייחסות מספקת במסגרת הדיווחים התקופתיים של המדינות על יישום האמנה (Yelamos et al., 2021, 771-781; Davey & Lundy, 2011, 786-787; 11-13). בהקשר זה, הוועדה הכירה כי הנושא של זכויות ילדים בספורט מחייב התייחסות ייחודית ונפרדת, בין היתר על מנת להנחות את המדינות לגבי המחויבויות שלהן בתחום של מוגנות ילדים בספורט (CRC Committee, 2013a, 3; Yelamos et al., 2021, 787-788). על אף שנושא זה ראוי להתייחסות רחבה יותר בעבודתה, הוועדה קראה למדינות לנקוט מספר צעדים שונים למימוש סעיף 31 בהקשרי ספורט (CRC Committee, 2013a, 10, 15-16, 18-20; CRC Committee, 2016, 8, 20), ביניהם:

- א) קידום מדיניות, פיתוח הליכים, ואימוץ קודי התנהגות אתיים רלוונטיים לגורמי מקצוע מתחום הפנאי, משחק וספורט בנושאי הגנה ומוגנות.
- ב) הקמת מנגנונים עצמאיים לקבלת פניות על הפרת זכויות לפי סעיף זה. הוועדה קבעה כי על מנגנונים אלה להיות יעילים, בטוחים ונגישים לילדים עצמם.
- ג) לנקוט את כל האמצעים הנדרשים על מנת להגן על ילדים בפעילויות פנאי ומשחק, ולהבטיח להם סביבה מוגנת ובטוחה מפני אלימות ופגיעה.
- ד) הבטחת גישה שוויונית, ללא הפליה, לפעילויות פנאי ומשחק, לרבות ספורט, לכל ילד.ה. הוועדה התייחסה בהקשר זה, בין היתר, לבנות, ילדים עם מוגבלות, ולילדים המשתייכים לקבוצות מיעוט.
- ה) נקיטת צעדים על מנת להבטיח כי קביעת מדיניות ובחינת יישומה, פיתוח שירותים, וביצוע פעולות פיקוח וביקורת הנוגעים ליישום הסעיף ייעשו בשיתוף עם ילדים, לרבות דרך ארגוני חברה אזרחית, ארגוני ילדים, וגופי וקבוצות ספורט.

כמו כן, לצד זכויות אלה, והמחויבויות היישומיות שהן מטילות על המדינות בהקשרי ספורט, חשיבותה של האמנה לתחום של מוגנות בספורט באה לידי ביטוי בשני היבטים נוספים. ההיבט האחד קשור לעובדה שגופים בין-לאומיים ואזוריים שונים (ביניהם גופי ספורט) שעוסקים בזכויות ילדים בספורט, או מוגנות ילדים בספורט,

מפנים בפרסומיהם לאמנה ולסעיפיה; רואים באמנה כמסמך מסגרת וכבסיס משפטי מנחה בתחום של מוגנות בספורט; ונסמכים על הגדרותיה ועל הנחיות ועדת זכויות הילד.ה בעבודתם (למשל: 1, CoE, 2019; UNICEF, 2010; 3-4; UNSR, 2018; 3; International Safeguards for Children in Sport, 2016; 4-7; ר' גם חלק 5.2 לסקירה). משכך, **התייחסות לאמנה ואימוץ תפיסה מבוססת זכויות ילדים בתחום של מוגנות ילדים בספורט עולה בקנה אחד עם העשייה בין-לאומית בתחום זה.**

ההיבט השני קשור להכרה של ועדת זכויות הילד.ה בכך שגם גופים לא-מדינתיים, ובכללם גופי ספורט, מחויבים בכבוד לזכויות ילדים, לרבות בהקשרי הגנה. על בסיס הכרה זו, קראה הוועדה למדינות לנקוט צעדים משפטיים ואחרים על מנת להבטיח כי גופים לא-מדינתיים אשר מקנים שירותים לילדים, בין אם הם פועלים למטרות רווח ובין שלא, יעשו כן באופן שעולה קנה אחד עם האמנה (CRC Committee, 2003; 11, 13; CRC Committee, 2002; 9-10; CRC Committee, 2013b; 8-22). כמו כן, הוועדה קראה לגופים לא-מדינתיים עצמם לקחת בחשבון את האמנה בפעילותם, והמליצה להם, בין היתר, לפתח רגולציה עצמית, לאמץ קוד התנהגות אתי ולקבוע הליכים לבחינת יישומם, ולפתח מנגנונים עצמאיים לדיווח במקרי הפרה (CRC Committee, 2002; 11-12; CRC Committee, 2013b; 4-5).⁴ משכך, **לאמנה רלוונטיות גם לגופים לא-מדינתיים או עסקים, ביניהם גופי ספורט, המחויבים לכבד את מכלול זכויותיהם של ילדים, ולנקוט בפעולות המתאימות לצורך הבטחתן.**

4.2 מוגנות ילדים.ות בספורט בישראל – התפתחויות במשפט ובשטח

כאמור, ישראל חתמה על אמנת זכויות הילד.ה ואשררה אותה, ועל כן מחויבת לכבד וליישם את מכלול הזכויות באמנה, לרבות ביחס למוגנות בספורט. בעוד שהאמנה אינה חלק מהמשפט הפנימי בישראל, ישנם דברי חקיקה המפנים לאמנה ועקרונותיה (למשל, חוק זכויות התלמיד, תשס"א-2000 וחוק אומנה לילדים, תשע"ו-2016), ולפי הפסיקה בישראל קיימת 'חזקה פרשנית בדבר קיומה של התאמה בין חוקי המדינה ובין נורמות המשפט הבין-לאומי שישראל מחויבת להן', בתוך כך סעיפי האמנה (מורג ואח', 2022, 43; דוח ועדת רוטלוי, חלק כללי, 2003, 39).

כיום, אין בישראל חקיקה הנוגעת באופן ספציפי לתחום של מוגנות ילדים בספורט. אולם, דברי חקיקה רבים מתייחסים להגנה על ילדים והבטחת שלומם ורווחתם בהיבטים ובמסגרות שונים, ולחלקם רלוונטיות גם לעולם הספורט. בפרט, ניתן לציין את א) סעיף 368§(ד) לחוק העונשין. הסעיף המחייב כל אדם לדווח על חשד לפגיעה בילד.ה על ידי האחראי עליו למשטרה או לרשויות הרווחה (להלן, '**חובת הדיווח**'), כאשר הפרשנות המקובלת היא כי, ככלל, 'אחראי' כולל גם מאמנים או מדריכי ספורט. בנוסף, הסעיף מחייב מנהל או איש צוות במסגרות מסוימות, ביניהם מסגרת חינוכית (הגדרה הכוללת גם מסגרות ספורט) לדווח לרשויות הרלוונטיות אם נעברה בקטין עבירת מין או אלימות (המפורטות בחוק), גם אם לא בוצעה על ידי אחראי (368§(ד) לחוק העונשין, תשל"ז-1977; Fasting, 2020; 1). ו-ב) החוק למניעת העסקה של עברייני מין במוסדות מסוימים, האוסר על העסקה, בין בשכר ובין בהתנדבות, של מי שהורשע בעבירת מין במוסדות

⁴ בהקשר זה ראוי לציין גם את הכללים המנחים של האו"ם בנושא עסקים חכיות אדם (Guiding Principles on Business and Human Rights). כללים אלה מהווים סטנדרט בין-לאומי בכל הנוגע למניעת פגיעה בזכויות אדם שקשורה בפעילות עסקית, והם רלוונטיים גם ביחס לפעילותם של גופי ספורט. להרחבה: UNSR, 2018; 4-5; OHCHR, 2011; HRC, 2011. לענין עסקים חכיות ילדים, ר' גם: UNICEF et al., 2012.

שמקנים שירותים לאוכלוסיות פגיעות, ביניהם ילדים. חוק זה חל גם ביחס למסגרות ספורט, ביניהם 'מרכזי תרבות נוער וספורט, מכוני כושר, ומועדוני ספורט שבהם מתאמנים, בין השאר, קטינים', ומחייב קבלת אישור משטרה טרם העסקה של מאמני ספורט, מדריכים, או כל בעל תפקיד אחר שלו קשר עם ילדים במוסדות אלה (1-3§ לחוק למניעת העסקה של עברייני מין במוסדות מסוימים, תשס"א-2001). עם זאת, לחוק גם מגבלות משמעותיות. ראשית, הוא חל רק ביחס לאדם שהורשע בעבירות מין המפורטות בחוק, כך שאין למעסיק יכולת לדעת על קיומם של תיקים תלויים ועומדים. שנית, החוק אינו מחייב הוצאת אישור משטרה באופן תקופתי, כך שמעסיק עלול לא לדעת אם עובד הורשע במהלך תקופת עבודתו.⁵ ושלישית, בעוד שהחוק אוסר על אדם שהורשע בעבירות מין לעבוד עם ילדים, איסור ההעסקה בחוק חל על המעסיק, ולו הסמכות והחובה לדרוש אישור משטרה בטרם העסקה. מצב דברים זה יוצר קושי ביחס לעובדים עצמאיים (למשל מאמני ספורט אישיים) שכן, אין 'מעסיק' שיכול לדרוש אישור משטרה ולוודא כי הם מורשים לעבוד עם ילדים. (1-3§ לחוק למניעת העסקה של עברייני מין במוסדות מסוימים, תשס"א-2001).

בנוסף, לאחרונה, בשנת 2021, אומצו תקנות למניעת הטרדה מינית שעניינן חובות גוף ספורט. התקנות מעגנות את חובותיהם של גופי ספורט בכל הנוגע למניעת הטרדה מינית ומתייחסות, בין היתר, לחובות גוף הספורט למנות אחראי למניעת הטרדה מינית בגוף הספורט (הן בהתאחדות ובאיגודים, והן באגודות ובמועדונים), ולוודא כי האחראי משלים הכשרה משמעותית על תפקידו, החקיקה הרלוונטית, זיהוי מצבי הטרדה מינית בספורט, ואופן טיפול בתלונות. בנוסף, התקנות קובעות כי על גוף הספורט לקיים פעולות הדרכה והסברה תקופתיות, בנושא מניעת הטרדה מינית, לגורמי סמכות בספורט (מאמנים, מדריכים, שופטים, ועוד), וכן לספורטאים עצמם, בהם ילדים ספורטאים,⁶ וכן כי עליו להגיש דין וחשבון על פעולתו לגורמים רלוונטיים בממשלה ובכנסת, כמפורט בתקנות (2-3§ לתקנות למניעת הטרדה מינית (חובות גוף ספורט), תשפ"א-2021). מדובר בתקנות חשובות, המקדמות את הטיפול בהטרדה מינית בספורט. עם זאת, יצוין כי ההוראות הנוגעות לקיום פעולות הדרכה והסברה לגורמים בספורט ולהגשת דין וחשבון על ידי גופי ספורט טרם נכנסו לתוקף בעת זו (פברואר 2023), מאחר ותכני ההדרכה וההסברה טרם אושרו כנדרש. בנוסף, התקנות ממוקדות בנושא של מניעת הטרדה מינית, ואינן מתייחסות להיבטים נוספים הנוגעים להבטחת מוגנות ילדים בספורט.

מקור משפטי נוסף שראוי לציין בהקשר זה הוא כללי האתיקה לספורט בישראל. הכללים מהווים קוד גנרי מחייב כלפי בעלי עניין בספורט, ושעל בסיסו ניתן לקבל החלטות שיפוטיות או להטיל סנקציות במקרי הפרה. הכללים מהווים מודל בסיס לתקנון לגופי הספורט, ומצריכים התאמה לענפי הספורט השונים. כלומר, על איגודים או התאחדויות לאמץ את התקנון כפי שהוא, או לכתוב תקנון מותאם אחר, המתבסס על עקרונותיו (משרד התרבות והספורט ואח', 2011, 2-3; 11§ לחוק הספורט, תשמ"ח-1988). הכללים משרטטים קווי יסוד של אתיקה מקצועית בספורט, תוך התייחסות לבעלי עניין מרכזיים, ביניהם ספורטאים (לרבות ילדים

⁵ יצוין בהקשר זה כי משרד החינוך הוא בין הגופים היחידים שיכול לקבל מידע על תיקים תלויים ועומדים של עובדי חינוך, לרבות מורים לספורט. בהמשך ליחמת המועצה לשלום שהוצגה, בין היתר, בכנסת, הקימו משרדי הממשלה מנגנון 'התראה' שמאפשר למשרד החינוך לקבל עדכון בזמן אמת אם נפתחה חקירה נגד עובד חינוך ביחס לעבירת מין או אלימות.

⁶ 2§ (1) לתקנות למניעת הטרדה מינית (חובות גוף ספורט) קובע כי פעולות הדרכה והסברה לספורטאים מתחת לגיל 16 ייערכו רק לאחר שניתנה הסכמת הורה בכתב להשתתפות.

ספורטאים), מאמנים, שופטים, מנהלים וחברי ועד מנהל (משרד התרבות והספורט ואח', 2011, 1). בין היתר, הכללים קובעים כי אחריות כלפי ספורטאי קטין מהווה את אחד מערכי הליבה בספורט, וכי כפועל יוצא מכך, על בעלי העניין להכיר 'בחשיבות שבשמירה על טובת הספורטאי הקטין במרכז פעילותם'. לצורך כך, הכללים קובעים כי על בעלי העניין השונים להכיר את החקיקה הרלוונטית ולהיות ערים למצבי פגיעה, ניצול והתעללות בקטינים (משרד התרבות והספורט ואח', 2011, 8-9, 11). עם זאת, נכון לעת ז', הכללים אינם מתייחסים באופן ספציפי לתחום של מוגנות ילדים בספורט ולא מסדירים את תפקיד הממונה על מוגנות בספורט (להלן).

אם כן, קיים בישראל בסיס חקיקתי איתן ביחס להגנה על ילדים, לרבות במסגרת ספורט, ונושא זה גם זוכה להתייחסות במסגרת כללים אתיים החלים על כלל בעלי העניין בספורט. עם זאת, אין התייחסות חקיקתית יעודית לתחום של מוגנות ילדים בספורט.

לצד החקיקה, העשייה הנוגעת למוגנות ילדים בספורט בישראל באה לידי ביטוי גם בהתפתחויות וצעדים 'בשטח'.

ראשית, ישראל (מינהל הספורט במשרד התרבות והספורט) הייתה אחת מששת המדינות שהצטרפו לפרויקט המשותף של מועצת אירופה (Council of Europe, CoE) והאיחוד האירופי (EU) בנושא מוגנות ילדים בספורט (Child Safeguarding in Sport: CSiS). הפרויקט נועד לתת ליווי והנחייה מקצועית למדינות בכל הנוגע לפיתוח מדיניות בתחום של מוגנות ילדים בספורט, כאשר דגש מיוחד ניתן ליצירת תפקיד של ממונה מוגנות ילדים בספורט (Child Safeguarding Officer) (Country Specific Roadmap on Child Safeguarding in Sport: Israel, 2021, 2).⁷ במסגרת הפרויקט, מינהל הספורט במשרד התרבות והספורט (להלן, 'משרד הספורט') ניסח תוכנית 'מפת דרכים' לקידום מוגנות ילדים בספורט, שכללה צעדים קונקרטיים לביצוע ולוחות זמנים להשלמתם. בין היתר, התוכנית המליצה על מינוי גורם אחראי שירכז את התחום של מוגנות בספורט במשרד הספורט, וכן מינוי ממוני מוגנות בספורט בהתאחדויות ואיגודי ספורט (Country Specific Roadmap on Child Safeguarding in Sport: Israel, 2021, 2-6, 46). יצוין כי מסמך תוכנית הדרכים אושר על ידי מנכ"ל משרד הספורט.

שנית, התחום של מוגנות בספורט ('פיתוח ויצירת מרחב מוגן לספורטאים וספורטאיות') נכלל כאחד מיעדי משרד הספורט בתוכנית העבודה לשנת 2022 (וצפוי להישאר כיעד גם בשנת 2023), כאשר משימה מרכזית החוסה תחת יעד זה נוגעת להכשרה של ממוני מוגנות בספורט באיגודים והתאחדויות (משרד התרבות והספורט, 2022, 827).

שלישית, בחודש אוקטובר 2021 משרד הספורט פרסם מבחנים לחלוקת תמיכות להתאחדויות, איגודי ספורט, אגודות ספורט ומועדוני ספורט. בין היתר, המבחנים חייבו למנות ממונה על מוגנות בספורט על ידי התאחדויות

⁷ ההשתתפות בפרויקט מטעם ישראל נעשתה על ידי מינהל הספורט במשרד התרבות והספורט, בהובלת נורית שרביט, מנהלת מחלקה לספורט נשים ולספורט עממי, משרד התרבות והספורט; שלמה סביה, מנהל האגף להכשרה ופיתוח מאמנים, משרד התרבות והספורט; ופרופ' גרשון טננבאום. הפרויקט כלל הקמה של ועדת היגוי רחבה, בה היו חברים נציגים ממשרד התרבות והספורט, אתנה - המרכז לקידום ספורט הנשים בישראל, איגודי ספורט, נציגי ספורטאים, וארגוני חברה אזרחית: איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ונפגעי תקיפה מינית, והמועצה לשלום הילד. יצוין כי נציגות המועצה לשלום הילד היו חברות בוועדת ההיגוי (Steering Committee) וכן בוועדה המצומצמת (Core Group) של הפרויקט: Country Specific Roadmap on Child Safeguarding in Sport: Israel, 2021, 4-5.

ואיגודי ספורט, וקבעו כי מינוי כאמור יהווה תנאי סף לקבלת תמיכה (משרד התרבות והספורט, 2021, §6.1.6). בנוסף, צוין במבחנים כי אחת ממטרות התמיכה היא 'קידום הספורט תוך שמירה על מוגנות הספורטאים והספורטאיות ומניעת הטרדות מיניות' (משרד התרבות והספורט, 2021, §3.1). על אף שתפקיד הממונה הינו לעסוק במוגנות לכלל הספורטאים, בגירים וקטינים, משרד הספורט מכיר בחשיבות המיוחדת של התפקיד להבטחת מוגנותם של ילדים. נכון לעת זו (פברואר 2023), טרם פורסמו הנחיות לענין תפקיד ממוני המוגנות בספורט וסמכויותיהם (על פי הידוע לנו, פרסום כאמור נמצא בשלבי עבודה מתקדמים). כמו כן, חשוב לציין כי חובת מינוי ממונה מוגנות חלה רק ביחס לאיגודים והתאחדויות, ואינה חלה ביחס לאגודות או מועדונים. זאת, על אף שמרבית הילדים הספורטאים פעילים בגופי ספורט אלה.

רביעית, לענין הכשרות, בשנת 2018 משרד הספורט ואתנה - המרכז לקידום ספורט הנשים בישראל (להלן, '**אתנה**'), בשיתוף עם איגוד מרכזי הסיוע לנפגעי ונפגעות תקיפה מינית, החלו לקיים הכשרות בנושא מניעת הטרדה מינית לאיגודי ספורט (הכשרות אלה נערכו בעקבות עשייה משותפת של אתנה עם איגוד מרכזי הסיוע בנושא של מניעת הטרדה מינית בספורט בשנים 2017-2018, ר' להלן).

כמו כן, משרד הספורט אישר הכשרה לממוני מוגנות בספורט, שכוללת, בין היתר, תכנים הנוגעים למוגנות בספורט, בדגש על מוגנות ילדים בספורט. נכון לעת זו, משרד הספורט ואתנה קיימו הכשרות אלה, בשיתוף עם המועצה לשלום הילד. בנוסף, משרד הספורט קבע כי הנושאים של דמות המאמן, מוגנות בספורט, ומניעת הטרדה מינית בספורט יכללו כמסגרת תכני החובה בקורסים של מדריכי ספורט, בכל הענפים. בימים אלה, אגף ההדרכה במשרד הספורט אמון על פיתוח לומדה בנושא זה, שתהיה זמינה הן למי שלומד לקבלת תעודת מדריך, והן למדריכים שלא קיבלו הכשרה כאמור קודם לכן.

חמישית, בשנים האחרונות פורסמו בישראל כללים ומסמכים שונים הנוגעים למוגנות בספורט, כאשר מרביתם מתמקדים בנושא של מניעת הטרדה מינית. למשל, אתנה הכירה כי הטרדה מינית הינה תופעה 'קיימת ורוחשת מתחת לפני השטח', שאינה מזוהה או מטופלת באופן מספק בספורט. בעקבות כך, אתנה פיתחה בשנת 2017, יחד עם איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ונפגעי תקיפה מינית, תוכנית התערבות למניעה ולטיפול בהטרדה מינית של נשים בספורט (אתנה ואח', 2018, 2). התוכנית לוותה בסקירה בנושא של הטרדה מינית בספורט, וכן במחקר שקטלג פרקטיקות של הטרדה מינית בספורט, פרופיל ('טיפוס') המטריד, ומצבי הטרדה בספורט (אתנה ואח', 2018, 3-4, 17-31). על בסיס זה, פותחה גם תוכנית עבודה המתייחסת, בין היתר, להיבטים של הכשרה והעלאת מודעות, פיתוח מערכת לבירור תלונות, ולפרסום תקנון בנושא (אתנה ואח', 2018, 32-39). אולם, יצוין כי התוכנית עוסקת בנשים בספורט ככלל, ואינה כוללת התייחסות מיוחדת לילדים או לילדות. כמו כן, במקביל לעשייה זו, הוועד האולימפי פרסם בשנת 2018 תקנון למניעת הטרדה מינית וקידום מוגנות בספורט האולימפי.⁸ בדברי המבוא לתקנון מצוין כי עולם הספורט אינו 'חסיך' מפני הטרדה או פגיעה מינית, וכי הוועד האולימפי מחויב להכרה בזכויותיהם של משתתפים 'ליהנות מסביבה ספורטיבית

⁸ בנוסף לתקנון, הוועד האולימפי אימץ גם אמנה לשוויון מגדרי. האמנה לשוויון מגדרי מהווה מסמך מנחה לכל המעורבים בספורט תחרותי, וקובעת כי הוועד האולימפי בישראל, וכל נושאי תפקידים ובעלי עניין שהאמנה חלה עליהם מחויבים לפעול, בין היתר, לקידום סביבה מוגנת בספורט לכל המינים, ול-'הבטחת פתיחות, יעילות, יסודיות ושקיפות בטיפול במוגנות בספורט האולימפי בישראל' (הוועד האולימפי בישראל, 2018ב).

בטוחה מכבדת ותומכת' (הוועד האולימפי בישראל, 2018, 7). בין היתר, התקנון מגדיר מהן ההתנהגויות האסורות (למשל, בריונות, הטרדה מינית, פגיעה מינית, התנהגות רגשית או פיזית שאינה הולמת); קובע הסדרים לדיווח מקרים לממונה למניעת הטרדה מינית, ולבירור תלונות; ומתייחס לנקיטת אמצעי מניעה על ידי גופי ספורט (למשל, פרסום התקנון, קיום הכשרות) (הוועד האולימפי בישראל, 2018, 13-8). אולם, גם במקרה זה, התקנון מתייחס לספורטאים באופן כללי. אמנם, התקנון כולל מספר התייחסויות לילדים (בהם נושא חובת הדיווח על פגיעה בילדים, וכן ועדכון הורים על מקרה של הפרת הוראות התקנון ביחס לילד.ה, ושיתופם בהליך הבירור), אך פרט לכך התקנון אינו כולל הסדרים ייעודיים אחרים ביחס לילדים (הוועד האולימפי בישראל, 2018, 11). עוד ראוי לציין כי נכון לעת זו (פברואר 2023), איגודים והתאחדויות שונים החלו לעבוד על כתיבת תקנון בנושא מוגנות בספורט, אשר צפוי להתייחס, בין היתר, למוגנות ילדים.

שישית, בחודש דצמבר 2022 החל הליך שיתוף עם בני ובנות נוער ספורטאים באקדמיה לספורט וינגייט בנושא מוגנות ילדים בספורט ותפקיד הממונה, בהובלת המועצה לשלום הילד, משרד הספורט ואתנה. הליך השיתוף נועד לשמוע את קולם, עמדותיהם והצעותיהם של בני ובנות נוער ספורטאים בנושא, לצורך השפעה על קביעת המדיניות המתגבשת בתחום של מוגנות בספורט, בתוך כך מוגנות ילדים בספורט, ועל עיצוב תפקיד ממוני המוגנות בספורט בכל הנוגע לקשר שלהם עם ילדים ובני ובנות נוער ספורטאים. הליך השיתוף כלל גם מפגש היועצות במסגרתו נפגשו בני ובנות הנוער עם קובעי מדיניות ומומחים בתחום של מוגנות בספורט, שוחחו עמם ישירות, והציגו את הצעותיהם בנושא. עם סיום הליך השיתוף, התובנות וההצעות של בני ובנות הנוער הספורטאים יפורסמו בדוח שישלח לכלל הגורמים הרלוונטיים (בהם ועדות כנסת, קובעי מדיניות במשרדי ממשלה, ממוני מוגנות בספורט בגופי ספורט, ארגוני חברה אזרחית, ועוד).

מדובר בהתפתחויות מבטיחות, שמשקפות כי התחום של מוגנות בספורט, ובתוך כך מוגנות ילדים בספורט, נמצאים על סדר היום של הממשלה, ובפרט משרד הספורט, וכן בעשייה של גופי הספורט עצמם. עם זאת, נראה כי עדין חסרה התייחסות מיוחדת לילדים, באופן שמעמיד את זכויותיהם, צרכיהם והמאפיינים הייחודיים שלהם במרכז. כמו כן, מאחר והצעדים וההתפתחויות שנסקרו הינם חדשים, יש צורך בזמן נוסף על מנת לבחון ולהעריך את יישומם בפועל.

5. מדיניות ותוכניות בתחום של מוגנות ילדים בספורט בראי בין-לאומי

כאמור, בשנים האחרונות, ישנה תנופה משמעותית בעשייה בתחום של מוגנות בספורט, בדגש על מוגנות ילדים בספורט. עשייה זו כוללת יחזמות רבות ברמה הבינלאומית והאזורית (גופים באו"ם, גופים אירופיים, גופי ספורט בין-לאומיים, ועוד) וברמה המדינתית (בפרט במדינות אירופה וצפון אמריקה). על אף שהעשייה בתחום של מוגנות בספורט הינה מגוונת, ונוגעת בהיבטים שונים, נראה כי, ככלל, ניתן לזהות חמישה אופנים מרכזיים לפעולה: (1) הקמת גופים מדינתיים ייעודיים למוגנות בספורט; (2) פיתוח ואימוץ מדיניות בתחום מוגנות בספורט; (3) מינוי בעלי תפקידים בגופי ספורט האמונים על מוגנות בספורט; (4) קיום הכשרות על מוגנות בספורט לגורמים רלוונטיים בספורט, ופרסום והפצה של מידע וידע בתחום; ו-(5) קידום שיתוף של ספורטאים ילדים והיוועצות עמם בתחום של מוגנות בספורט.

מטבע הדברים, לא ניתן לסקור את כלל העשייה הבין-לאומית בתחום של מוגנות בספורט. על כן, חלק זה יציג את ההיבטים המרכזיים לפעולה ויבחן מספר דוגמאות מובילות ליחזמות בהקשרים אלה, בשים לב לאתגרים, הלקחים שניתן ללמוד, והשפעת היחזמות בפועל (כך שיש מידע על כך). הדוגמאות המובאות בחלק זה נבחרו על בסיס ספרות מקצועית, פרסומים, ושיחות עם מומחים. אשר להתייחסות להשפעה של היחזמות בפועל, חשוב לציין כי מדידת 'הצלחה' ביחס למניעת פגיעה בילדים בספורט הינה מורכבת, בין היתר בשל חוסר בנתונים ומחקרים שיטתיים ביחס להיקף הפגיעה בספורט ומגמותיה (ר' חלק 3 לסקירה), ונוכח העובדה כי מרבית היחזמות הן חדשות, וננקטו בשנים האחרונות. לכן, לצד השיקול של בחירת דוגמאות הכוללות נתונים ביחס להשפעתן בפועל, חלק זה יתייחס גם לדוגמאות שנבחרו בשל ההיבטים החדשניים שלהן, או כאלה שמשקפות תפיסה של זכויות ילדים בספורט, ובתוך כך את הזכות של ילדים להביע דעה ולהשתתף בכל הנוגע לקידום מוגנות בספורט.

5.1 הקמת גופים ייעודיים לתחום של מוגנות בספורט

במספר מדינות, בייחוד באירופה ובצפון-אמריקה, הוקמו בשנים האחרונות גופים ייעודיים לתחום של מוגנות בספורט, בדגש על מוגנות ילדים בספורט.

מבחינה ארגונית, גופים אלה יכולים לפעול א) במסגרת משרדי ממשלה, או תחת פיקוחם (למשל, בניו זילנד: US Center for Sport New Zealand Website, n.d; ב) באופן עצמאי כגוף סטטוטורי (למשל בארה"ב: US Center for SafeSport Website, n.d; ג) במסגרת גופי ספורט לאומיים⁹ (למשל בהולנד, בגרמניה או בנורווגיה: CSiS, German Sport Youth, Olympic Committee & Dutch Sports Federation NOC*NSF, 2020; Norges Idrettsforbund Website, n.d.; 2020; או ד) תחת ארגוני חברה אזרחית הפועלים בשיתוף ובתמיכה של גופי הספורט או משרדי ממשלה (למשל, בבריטניה: CPSU Website, n.d.).

ככלל, גופים ייעודיים למוגנות בספורט מהווים סמכות מקצועית ו-'כתובת' בכל הנוגע לתחום של מוגנות בספורט. הסמכויות המרכזיות שלהם כוללות ניסוח ופרסום של נהלים וסטנדרטים מוצעים, המיועדים לאימוץ והתאמה על ידי גופי הספורט ('נהלים לדוגמא'); קיום הכשרות לגורמים בספורט; ופרסום מידע וידע, וקיום

⁹ במספר מדינות ישנם גופי ספורט לאומיים אשר מהווים 'ארגוני גג', הכוללים את הוועד האולימפי, הפראלימפי, ואיגודי ספורט.

פעילויות להעלאת מודעות לגורמים רלוונטיים בספורט, בהם מאמנים, מנהלים, צוותים רפואיים, הורים, וספורטאים, ביניהם ילדים ונוער. בנוסף, בחלק מהמדינות מתווספות לגופים אלה גם סמכויות הנוגעות לקבלת פניות בנושאי מוגנות בספורט ובירורן, ולקיום של פעולות פיקוח וביקורת (audit) ביחס ליישום הנהלים והסטנדרטים בגופי הספורט, ברמה הלאומית והמקומית.

היחידה להגנה על ילדים בספורט (Child Protection in Sport Unit: CPSU) בבריטניה

בעקבות חשיפת מקרי פגיעה בספורט, ואימוץ תוכנית לאומית להגנה על ילדים בספורט, הוקמה בשנת 2001 היחידה להגנה על ילדים בספורט בבריטניה (להלן: 'CPSU'). ה-CPSU פועל תחת החברה הלאומית למניעת התאכזרות בילדים (National Society for the Prevention of Cruelty to Children: NSPCC) שהיא קרן צדקה בריטית להגנה על ילדים, ובתמיכה ממשלתית ושל גופי ספורט (NSPCC Website, n.d.). הקמת ה-CPSU הפכה את בריטניה לאחת המדינות הראשונות לה גוף מתקצב מטעם המדינה האמון על הנושא של מוגנות ילדים בספורט (Everley, 2020; 116; CSIS CPSU, 2020; 2).

ה-CPSU עובד ישירות עם מועצות ספורט במדינה, איגודי ספורט (National Governing Bodies: NGB), גופי ספורט מחוזיים וארגונים אחרים, ותומך בהם בכל הנוגע ליישום הנהלים והסטנדרטים למוגנות והגנה על ילדים בספורט. במסגרת זו, ה-CPSU מקנה לגופי ספורט תמיכה בנוגע לקידום והבטחת מוגנות בספורט; ייעוץ לגבי פיתוח ויישום מדיניות ונהלים; קיום הכשרות; קיום כנסים ומפגשים מקצועיים; ופרסום מידע וידע (CPSU, 2018; 2; CPSU Video, 2016; n.d.; CPSU Website, n.d.).

לענין השפעה (Impact) - ה-CPSU הינו הגוף הוותיק בתחום של מוגנות ילדים בספורט, זכה בפרסים ולהוקרה רבה. לאורך השנים, ה-CPSU פרסם מדיניות ונהלים לגופי ספורט (ר' חלק 5.2 לסקירה) ופיתח הכשרות (פיזיות ומקוונות), לרבות תכני הכשרה בחינם. בשנת 2021, ה-CPSU גם פרסם תדריך המאגד את הלקחים שנלמדו מביצוע פעולות פיקוח וביקורת (audit) בגופי ספורט, ומציע מענים ודרכי פעולה להתמודדות (CPSU, 2021). עוד מעניין לציין כי בימים אלה, ה-CPSU עובד על קידום נהלים והליכים לענין מוגנות ילדים במתקני פנאי ומשחק (Leisure Facilities) וכן עורך פעולות שיחור (Reaching Out) בתחום של מוגנות ילדים בספורט לגופי ספורט שלא נתמכים על ידי הממשלה (ועל כן אינם מחויבים ביישום הנהלים) (CPSU Website, n.d.).

המרכז האמריקאי לספורט בטוח (US Center for SafeSport)

בשנת 2018 הוקם המרכז האמריקאי לספורט בטוח - גוף לאומי עצמאי בתחום של מוגנות ובטיחות בספורט (להלן: 'המרכז'). המרכז הוקם בעקבות חשיפת מקרי התעללות ופגיעה בספורט במדינה, בפרט פרשת ההתעללות החמורה באיגוד ההתעמלות (US Center for Safe Sport, 2022; 2). הייחודיות של המרכז האמריקאי היא שפעילותו מעוגנת בחקיקה.¹⁰ למרכז סמכות בכל הנוגע להבטחת מוגנותם של ספורטאים,

¹⁰ המרכז האמריקאי לספורט בטוח קיבל הכרה ומעמד רשמיים בתיקונים חקיקתיים משנת 2017 ומשנת 2020. לצד הקמת המרכז, החקיקה משנת 2017 הטילה על מבוגרים שעובדים עם ילדים במסגרות או אירועי ספורט חובה לדווח על חשד למקרי פגיעה והתעללות בילדים. כמו כן, החקיקה הרחיבה את סמכויות הוועד האולימפי האמריקאי לקדם סביבה

בגירים וקטינים, והגנה עליהם מפגיעה (לרבות פיזית, רגשית ומינית) בספורט, זאת ביחס לפעילות הוועד האולימפי, הפראלימפי ואיגודי הספורט (NGB). בין היתר, המרכז אמון על פיתוח מדיניות ונהלים למניעת פגיעה בספורט, אותם גופי הספורט מחויבים ליישם; קביעת מנגנוני דיווח, קבלת פניות בנושאי מוגנות, בירור, וקבלת החלטות בעניינן (לרבות סנקציות ואמצעים שונים); פיתוח וקיום הכשרות; איסוף מידע ונתונים; קיום פעולות פיקוח וביקורת (audit) לגופי ספורט בתחום של מוגנות בספורט, וקביעת צעדים ולוחות זמנים לתיקון בעיות או כשלים שאותרו; וביצוע פעולות שיחור (Reaching Out) והעלאת מודעות. המרכז מקבל תקציב ממשלתי, ומחויב בסטנדרטים של שקיפות ומתן דין וחשבון על פעילותו (US Center for SafeSport, 2022),² (US Center for SafeSport Website, n.d.).

לענין השפעה - פעילות המרכז הובילה לקידום של מוגנות בספורט במספר היבטים. אלה כוללים א) קביעת מדיניות ונהלים וקיום הכשרות (ר' חלקים 5.2, ו-5.3 לסקירה); ב) איסוף מידע ונתונים. משנת 2021 המרכז עורך סקר ספורטאים בנוגע להיבטים של תרבות ואקלים ספורטיבי (US Center for SafeSport, 2022, 4-5; US Center for SafeSport, Annual Report, 2021). להרחבה על ממצאי הסקר ר' חלק 3 לסקירה); ו-ג) קיום פעולות פיקוח וביקורת. נכון לשנת 2021, המרכז קיים מעל ל-100 בדיקות (audit) לבחינת עמידתם של גופי ספורט, או אירועי ספורט, בנהלים בתחום של מוגנות בספורט (US Center for SafeSport, MAAPP, 2022),⁴⁻⁵ (US Center for SafeSport, 2022, 7). בנוסף, למרכז סמכות ייחודית לקבל ולטפל בפניות הנוגעות למוגנות בספורט, ולהחליט על סנקציות או אמצעים בעניינן. בשנת 2021, התקבלו במרכז קרוב ל-4,000 דיווחים (כ-1,000% יותר מאשר בשנת 2017, ו-60% יותר מאשר בשנת 2020), דרך 'קו-חם' טלפוני ודרך מנגנון מקוון (US Center for SafeSport, 2022, 4-6; US Center for SafeSport Video, 2021). המרכז גם הקים מאגר מרכזי בנושא משמעת שכולל את פרטיהם של בגירים שהוחלט, בעקבות פניה, לאסור עליהם לעבוד בגופי ספורט, או להגביל את עבודתם, זאת על מנת להגביר שקיפות ולקדם גיוס בטוח (Safe Recruitment) של אנשי צוות בספורט (US Center for SafeSport, 2022, 2-3). בנוסף, עולה כי פעילות המרכז הובילה גם לשינוי בתפיסות של גופי הספורט בנוגע למוגנות, למשל העלאת מודעות לחשיבות של התחום ונכונות גבוהה יותר ללמידה ועשייה. עוד מעניין לציין כי בשנת 2020 המרכז פרסם תוכנית אסטרטגית הכוללת יעדים מדידים לבחינת התקדמות (למשל, מתן הכשרה ל-5 מיליון עד לשנת 2023; ביצוע הערכה למודל העבודה; בניית ספריית משאבים; ועוד (US Center for SafeSport, Strategic Plan, 2021, 6-8).¹¹

מוגנות בספורט, ולמנוע פגיעה והתעללות בספורטאים. החקיקה משנת 2020 חיזקה היבטים נוספים הנוגעים להגנה של ספורטאים מפגיעה והתעללות בספורט (למשל, דרך הקמת ועדה מייעצת של ספורטאים בתחום זה). להרחבה: Empowering ;Protecting Young Victims from Sexual Abuse and Safe Sport Authorization Act of 2017 US Center for ;US Center for SafeSport, 2022 ;Olympic, Paralympic, and Amateur Athletes Act of 2020 (Safe Sport Website, n.d).

¹¹ התוכנית האסטרטגית אומצה בשנת 2020. מדובר בתוכנית תלת-שנתית הכוללת חמישה נושאי מיקוד: א) דין וחשבון (Accountability). הינו, חיזוק היבטים הנוגעים לבירור פניות, פיקוח וביקורת, ותוכניות מניעה; ב) שיחור (Reaching Out). הינו, חיזוק הקשר עם גופי ספורט והגעה לכל קבוצות היעד הרלוונטיות (מאמנים, ספורטאים, הורים, ועוד); ג) קידום שותפויות בתחום של מניעת פגיעה בספורט וחינוך למוגנות; ד) קידום איתנות פיננסית למרכז; ו-ה) פיתוח כוח אדם (US Center for SafeSport, Strategic Plan, 2021, 6).

5.2 פיתוח ואימוץ מדיניות בתחום מוגנות בספורט

בשנים האחרונות, פותחו מסמכי מדיניות ונהלים רבים בתחום מוגנות בספורט, ובפרט מוגנות ילדים בספורט, הן ברמה הבינלאומית והאזורית, והן ברמה המדינית (לסקירה: Ecorys et al., 2019, 20-33).

ישנם סוגים שונים של מסמכי מדיניות כאמור. אלה כוללים: (א) מסמכי הצהרות מדיניות מוגנות של גופי ספורט (Sport New Zealand, 2020a, 1-4). (ב) כללי ותקנוני מוגנות, המתייחסים בין היתר, להגדרות משפטיות (למשל, מהי פגיעה), האחריות והחובות של גופי ספורט, מינוי בעלי תפקיד בתחום מוגנות וסמכויותיהם, הליכים לקבלת פניות ובירורן, ועוד. בחלק מהמקרים, מסמכים מסוג זה יהיו 'כלליים', וייתחסו לבגירים ולקטינים ספורטאים יחד. (UEFA, 2019; Federation Internationale de Gymnastique, 2018; FINA, 2021 הוועד האולימפי בישראל, 2018; Norges Idrettsforbund, 2010). (ג) נהלים בנושאים ספציפיים בתחום המוגנות בספורט, לרבות נהלים ביחס לקבלת פניות ובירורן, גיוס בטוח של אנשי צוות בספורט (Safe Recruitment); צילום ומדיה חברתית בספורט; הסעות בטוחות במסגרת ספורט; לינה של ילדים; ועוד (Sport New Zealand Website, Member Protection Policies and Procedures, n.d.; US Center for SafeSport, MAAPP, 2022; DOBS & DSJ, 2020). (ד) קודי התנהגות אתיים, הן לספורטאים, לרבות ספורטאים ילדים, והן לאנשי צוות בספורט (Sport Ireland, 2019, 64-66; CSiS, Olympic Committee & Dutch Sports Federation NOC*NSF, 2020, 32-33; Ecorys et al., 2019, 3). (ו-ה) מסמכי סטנדרטים אשר מהווים מסמכים מנחים עבור גופי ספורט, וכוללים עקרונות וצעדים יישומיים לקידום מוגנות ילדים בספורט בהיבטים שונים, בהם קביעת מדיניות ונהלים; פיתוח מנגנונים לקבלת פניות בנושאי מוגנות; קיום הכשרות; ופיקוח וביקורת על יישום הסטנדרטים (International Safeguards for Children in Sport, 2016; Sport Ireland, 2019).

מסמכי מדיניות כאמור יכולים שייקבעו על ידי גופים שונים, בהם משרדי ממשלה במסגרת תוכניות לאומיות (Ecorys et al. 2021, 28-30; Government of Ireland, 2018, 64, 69), גופים ייעודיים בתחום מוגנות בספורט במדינות (ר' חלק 5.1 לסקירה), גופי מחקר או ארגוני חברה אזרחית, גופי ספורט בין-לאומיים או מדינתיים, ועוד. בנוסף, חשוב לציין כי חלק ממסמכי המדיניות מפנים לאמנת זכויות הילדה ולעקרונותיה, ומבקשים לקדם את העיסוק בתחום של מוגנות בספורט כזכות של ילדים (Sport Ireland, 2019, 7, 18; Federation Internationale de Gymnastique, 2018, 2; UEFA, 2019).

על אף שאימוץ מסמכי מדיניות כאמור מהווה חלק מהותי, וראשוני, בכל הנוגע לקידום מוגנות ילדים בספורט, והוכר בספרות המקצועית כנוהג עבודה מיטבי (best practice) - הסוגיה של יישום המדיניות בגופי הספורט הינה מורכבת ומאתגרת, ומושפעת, בין היתר, מרמת המחויבות של גוף הספורט לנושא והמשאבים העומדים לרשותו. בהקשר זה, ניתן לזהות מספר דרכי פעולה לתמיכה ביישום המדיניות: ראשית, בחלק מהמדינות היבטים מסוימים הנוגעים למדיניות מוגנות מעוגנים בחקיקה. חקיקה כאמור חלה, בין היתר, על מסגרות ספורט וקובעת סנקציות פליליות במקרים של הפרה (למשל, דרישת אישור משטרתי להעסקה בעבודה הכרוכה בקשר עם ילדים או חיוב ארגונים שמספקים שירותים לילדים, לרבות בספורט, לאמץ הצהרה על מוגנות או לקבוע הנחיות דיווח. ר': CSiS, Sport Ireland, 2020, 2; Norges Idrettsforbund, 2010, 8). שנית, בחלק מהמדינות, אימוץ מסמכי המדיניות ויישומם על ידי גופי ספורט מהווים תנאי סף לקבלת מימון ממשלתי

(למשל בבריטניה, אירלנד, בלגיה, וגרמניה: Ecorys & Vertommen, 2019 ;30, CSiS CPSU, 2020 ;2, CSiS, German Sport Youth, 2020 ;15-16, HM Government, 2018 ;58-59, 74, Everley, 2020 ;116). שלישית, בחלק מהמדינות, קיים מנגנון של פיקוח וביקורת (audit) על גופי ספורט על מנת לבחון את מידת עמידתם בסטנדרטים ובנהלים השונים, ולסייע להם בכך. כמו כן, מסמכי מדיניות שונים כוללים גם מדריכים נלווים לגופי ספורט אשר ממוקדים ביישום וכלים לניטור עצמי של מידת היישום (למשל, טבלאות, סקרים מקוונים) (Ecorys & Vertommen, 2019 ;31, International Safeguards for Children in Sport: A Guide for US Center for SafeSport, 2016 ;16-26, 4, CPSU, 2018 ;Organizations who work with Children, MAAPP, 2022 ;4-5, US Center for SafeSport, 2022 ;7). ורביעית, הנוסח של מרבית מסמכי המדיניות נועד להוות בסיס מנחה לגופי הספורט ('נוהל לדוגמא'). על גופי הספורט להתאים את האמור במסמכי המדיניות לענף הספורטיבי הספציפי, למבנה שלו, לאופי הפעילות בו, למשאבים העומדים לרשותו, וכיוצ"ב. זאת, על מנת להבטיח כי המדיניות הינה מתאימה, ישימה, ויעילה עבורם. ביצוע ההתאמות והשינויים עשוי להיות מורכב, ועל כן חלק מהגופים הייעודיים למוגנות בספורט מציעים לגופי הספורט סיוע בהתאמת הנהלים (למשל, אירלנד: Ecorys & Vertommen, 2019 ;31, CSiS, Sport Ireland, 2020 ;2).

סטנדרטים בין-לאומיים למוגנות ילדים בספורט (International Safeguards for Children in Sport)

מסמך הסטנדרטים נכתב על ידי רשת בין-לאומית (International Safeguarding Children in Sport Working Group) הכוללת חוקרים וארגוני חברה אזרחית. המסמך מבקש לקדם סביבה מוגנת ומיטיבה לילדים בספורט, בכל הרמות, ולהנחות גופי ספורט בכל הנוגע לפיתוח מדיניות ונהלים, טיפול בפניות בנושאי מוגנות ובירורן, גיוס בטוח של אנשי צוות בספורט (Safe Recruitment), הכשרות, ועוד (International Safeguards for Children in Sport, 2016 ;36). המסמך קובע רשימה של שמונה הגנות (Safeguards) שצריכות להיות מיושמות על ידי גופי ספורט. כל 'הגנה' (Safeguard) נדונה בתמצית (מה היא כוללת ומה הרציונל העומד בבסיסה) ומונה את הפעולות הנדרשות ליישומה (Criteria for Success). הרשימה מבוססת, בין היתר, על אמנת זכויות הילד, חקיקה ומדיניות במדינות שונות, נהגי עבודה מיטביים ומחקר (הערות על טיטוט המסמך אף התקבלו מגורמים רלוונטיים בספורט) (International Safeguards for Children in Sport, 2016 ;10-11, 18-33). בפרט מעניין לציין כי אחת מההגנות מתייחסת לביצוע פעולות פיקוח והערכה בכל הנוגע ליישום ההגנות ויעילותן. בהקשר זה, המסמך קובע כי ההגנות מבוססות גם על ההכרה בזכותם של ילדים להביע דעה ולהשתתף, ומציע כי פעולות הערכה ייעשו, בין היתר, תוך היוועצות עמם (International Safeguards for Children in Sport, 2016 ;11, 32-33). הייחודיות במסמך היא בבהירותו ובנגישותו, וכן בהיותו כלי יישומי לגופי ספורט.

לענין השפעה - המסמך תורגם לשפות שונות, ואומץ כפיילוט בעשרות גופי ספורט ברחבי העולם (International Safeguards for Children in Sport, 2016 ;34, Ecorys & Vertommen, 2019 ;21). בנוסף, לצד מסמך הסטנדרטים פורסם בשנת 2016 גם מדריך נלווה לגופי ספורט שכולל כלים לבקרה עצמית והערכה של מוגנות בגוף הספורט, יישום הסטנדרטים והטמעתם (International Safeguards for Children in Sport: A Guide for Organizations who work with Children, 2016).

סטנדרטים למוגנות והגנה על ילדים בספורט של CPSU בריטניה (Standards for Safeguarding) (and Protecting Children in Sport)

מסמך הסטנדרטים למוגנות והגנה על ילדים בספורט פורסם על ידי ה-CPSU בשנת 2018 (מדובר בגרסא מעודכנת למסמך המקורי משנת 2002). הסטנדרטים נקבעו תוך היוועצות עם גורמים רלוונטיים במשרדי הממשלה ובגופי ספורט, והם נועדו להבטיח סביבה ספורטיבית מוגנת לילדים, לסייע לגופי ספורט בהליכי קבלת החלטות, ולקדם נהגי עבודה מיטיביים (CPSU, 2018, 4).

מסמך הסטנדרטים כולל עשרה סטנדרטים לפעילות גופי ספורט. מדובר במסמך נגיש כאשר כל חלק כולל הסבר על הסטנדרט, הרציונל שלו, והדרישות ליישום. הסטנדרטים המעוגנים במסמך הינם: (1) *קביעת מדיניות והליכים לטיפול בפניות בנושאי מוגנות*. במסגרת זו נקבע, בין היתר, כי על כל גוף ספורט לקבוע מדיניות לגבי מוגנות ילדים; על המדיניות להיות מפורסמת ונגישה, ויש לבחון אותה מידי שלוש שנים או במקרה של שינוי משמעותי שמתקבל בגוף הספורט או בחקיקה. (2) *פיתוח מערכת לפעולה בתחום מוגנות בספורט (Operating System)*. על כל גוף ספורט למנות בעלי תפקידים שיבטיחו את יישום המדיניות וההליכים השונים, יספקו הנחייה, ויטפלו בפניות בנושאי מוגנות; (3) *מניעה*. על כל גוף ספורט לנקוט פעולות על מנת למנוע או, למצער, לצמצם פגיעה בילדים, זאת למשל דרך נהלים. (4) *אימוץ קודי התנהגות/קודים אתיים*. על גופי הספורט לאמץ קוד אתי המיועד הן לצוות והן לילדים הספורטאים, שיבהירו מהן ההתנהגויות האסורות (דוגמת אלימות) ואת ההליכים המשמעתיים או הסנקציות במקרי הפרה. (5) *הוגנות (Equity)*. סטנדרט זה מכיר בכך שילדים מקבוצות מוחלשות או פגיעות יותר מצויים בסיכון מוגבר לפגיעה, ומחייב את גופי הספורט לנקוט פעולות למיגור הפליה, התמודדות עם חסמים, והבטחת זכותם של ילדים להגנה באופן שוויוני. (6) *תקשורת*. על כל גוף ספורט לנקוט אמצעים שיבטיחו כי הגורמים הרלוונטיים בגוף הספורט, לרבות ילדים, מכירים את מדיניות המוגנות ואת אחריותם חכיותיהם בהקשר זה (למשל, דרך מתן מידע לילדים על זכויותיהם בספורט, בפרט זכותם להגנה; מתן מידע מותאם לגורמים בספורט; פרסום 'כתובת' לדיווח על מקרי הפרת מוגנות, ועוד). (7) *חינוך והכשרה*. על גופי הספורט לקיים פעולות חינוך והכשרה בנושא מוגנות ילדים לגורמים הרלוונטיים בספורט, וכן לקיים הכשרה מיוחדת לבעלי תפקידים בתחום (למשל, ממנוי מוגנות בספורט); (8) *גישה לייעוץ ותמיכה*. על גופי הספורט להבטיח הן לבעלי תפקידים בתחום (ממוני מוגנות בספורט) והן לילדים נפגעים גישה נוחה לייעוץ ותמיכה. (9) *יישום ובקרה*. על גופי הספורט לבצע הערכה של האמצעים שנקטו ולבחון את יעילותם. בתוך כך, הסטנדרט מחייב, בין היתר, שיתוף של גורמים רלוונטיים בספורט, לרבות ילדים; אימוץ תוכנית מוגנות סדורה ובחינתה באופן תקופתי; תיעוד פניות בנושאי מוגנות והפקת לקחים; הקצאת משאבים נדרשת; ועוד; ו- (10) *השפעה*. על גופי הספורט לנקוט פעולות שיעודדו ויקדמו אימוץ ויישום של אמצעי מוגנות בקרב ארגונים אחרים או שותפים, זאת, למשל, דרך קביעת דרישות מחייבות בנושא מוגנות לשותפים או ספקים; מתן ידע ומידע לשותפים או ארגונים על מוגנות בספורט; ועוד (CPSU, 2018, 6-15).

לענין השפעה - הסטנדרטים אומצו כבסיס לפעולה עבור גופי ספורט בבריטניה, ויישומם מהווה תנאי לקבלת מימון ממשלתי. כמו כן, מסמך הסטנדרטים כולל גם הנחיות ליישום תוכניות מוגנות בגופי ספורט, ולפי ה-

סט מסמכי מדיניות בנושא מוגנות בספורט (ניו זילנד)

בשנת 2020, 'ספורט ניו זילנד' (Sport New Zealand), הרשות הממשלתית לספורט במדינה, פרסם אגד של מסמכי מדיניות והליכים לקידום מוגנות בספורט. המסמכים נועדו לשמש כמשאב תוכן לכל גופי הספורט בעבודתם להבטחת מוגנות ילדים בספורט, ובתוך כך לסייע להם לזהות את הצרכים, הזכויות והתפיסות של ילדים בנוגע למעורבותם בפעילויות משחק, פנאי וספורט; לקדם לקיחת אחריות ומתן דין וחשבון (accountability) בנוגע להגנה על ילדים מפגיעה בספורט; ולתמוך בפיתוח מדיניות, תוכניות ושירותים בתחום מוגנות בספורט (Sport New Zealand, 2020a, 4, Sport New Zealand, 2020b, 2-4).

המסמכים הינם נגשים וידידותיים לקורא וכוללים, בין היתר, (א) דוגמאות למסמך מדיניות מוגנות בגופי ספורט (הכולל גם מחויבות למינוי ממונה מוגנות לטיפול בפניות); (ב) דוגמאות להליכים לטיפול בפניות המעלות חשש לפגיעה בילד, במסגרת ספורט או מחוצה לה, לרבות הנחיות יישומיות לגבי אופן השיח עם הילד. ה'עשה' ו-'אל תעשה'; (ג) דוגמא לטופס דיווח על מקרה כאמור שיועבר לממונה מוגנות, המציין את הפרטים הנדרשים לדיווח (למשל, פרטי הילד. וההורה; הסיבות לחשד כי הילד. נפגע; קיומם של פציעות או סימנים; הפעולות שננקטו; ועוד), ודוגמא לטופס נלווה עבור ממונה המוגנות, בו יציגו הפעולות שבוצעו מקבלת הדיווח הראשוני (למשל, דיווח לרשויות); (ד) דוגמא למסמך המפרט על סימנים לאיתור חיהוי של מצבי פגיעה (לרבות פגיעה פיזית, רגשית, מינית, אלימות במסגרת קשר זוגי, הזנחה, ובריונות, לרבות בריונות ברשת), הן מצד הילד. הנפגע והן מצד הפוגע.

כמו כן, מסמכי המדיניות כוללים 'נהלים לדוגמא' בנושאי מוגנות שונים, בהם נוהל מדיה וצילום (המסדיר צילום ושימוש בתמונות של ילדים); נוהל הסעות המסדיר היבטים הנוגעים להסעה בטוחה של ילדים ספורטאים במסגרת הספורט; נוהל בנושא לינה של ילדים (למשל, הסדרים הנוגעים לשהייה במלונות או לינה מחוץ לבית במסגרת ספורט); נוהל לגיוס בטוח (Safe Recruitment) של אנשי צוות בספורט (הכולל הנחיות שונות לענין גיוס עובדים מהיבטי מוגנות. למשל, בנוגע לאופן קיום ראיונות, קבלת המלצות ובדיקתן, וכיוצ"ב) (Sport New Zealand Website, 5; Sport New Zealand, 2020b, 1-17; Sport New Zealand, 2020a) (Member Protection Policies and Procedures n.d.).

סט מדיניות למניעת התעללות בספורטאים ילדים של המרכז האמריקאי לספורט בטוח (The US

Center for SafeSport Minor Athlete Abuse Prevention Policies: MAAPP

סט המדיניות למניעת התעללות בספורטאים ילדים (להלן, 'MAAPP') מסדיר את המחויבויות של גופי הספורט ביחס למוגנות ילדים. ה-MAAPP כולל נהלים ביחס לקשר אחד-על-אחד בין מאמן לספורטאי ילד; פגישות ואימונים; עיסויים וטיפולים רפואיים; מלחחות; תקשורת דיגיטלית; הסעות; ולינה (US Center for SafeSport, MAAPP, 2022, 10-24).

ככלל, המיקוד של ה-MAAPP הוא בהגבלת קשר אחד-על-אחד בין בגירים וילדים (אלא בנסיבות מסוימות). למשל, הנוהל לקשר אחד-על-אחד קובע כי, ככלל, כל קשר בין בגיר לילד צריך להיעשות באופן גלוי, פתוח, ושניתן 'להפריע' לו ('observable and interruptible'), ונוהל התקשורת המקוונת קובע כי, ככלל, תקשורת בין בגיר לילד צריכה שתעשה בשקיפות, ולצורך כך, על הבגיר לכתב גם את הורה הילד או מבוגר אחראי אחר. ה-MAAPP מתייחס גם להיבט של הכשרה וחינוך, וקובע חובת הכשרה (פיזית או מקוונת) לגורמים בגופי הספורט להם סמכות על ילדים, או קשר עמם, וכן לחברי ועד של גופי הספורט, זאת לפני תחילת ההעסקה, וכן באופן תקופתי (הכשרות ריענון מדי שנה). בנוסף, ה-MAAPP קובע כי על גופי ספורט להציע לספורטאים ילדים (באישור הורים) ולהוריהם הכשרה בנושא מניעת פגיעה ודיווח בספורט (US Center for SafeSport, MAAPP, 2022, 13, 8-10, 20).

לענין השפעה - גופי הספורט (הוועד האולימפי, הפראלימפי ואיגודי הספורט (NGB) מחויבים לאמץ את ה-MAAPP וככל שהדבר נדרש, להתאים אותו לפעילותם (חזת מבלי לבצע שינויים ברכיבי החובה). בנוסף, על גופי הספורט לאשר את הנוסח המעודכן לנהלים מול המרכז, ולהבטיח את יישום הנהלים בפועל (US Center for SafeSport, MAAPP, 2022, 10-11, 13-25). לצורך כך, המרכז גם פרסם מדריך לגופי הספורט לעניין יישום והטמעת הנהלים (US Center for SafeSport, MAAPP Manual, 2022).

5.3 מינוי בעלי תפקידים בגופי ספורט (ברמת האיגוד וברמת המועדון) האמונים על מוגנות בספורט

במספר מדינות ישנם בעלי תפקיד ייעודיים לתחום של מוגנות, אשר פועלים בגופי ספורט, הן ברמת האיגוד והן ברמת המועדון. במקרים רבים, מינוים מהווה תנאי סף לקבלת מימון ממשלתי (למשל אירלנד, גרמניה, בריטניה, הולנד, בלגיה (פלנדריה), ישראל [רק ברמת איגודי הספורט: חלק 4.2 לסקירה. ר' HM Government, 2018, 58-59, 74; Everley, 2020, 116; CSiS, Sport Ireland, 2020, 3-4; CSiS, German Sport Youth, 2020, 2-3, 15-16; Hartill & Lang, 2014, 607-608; CSiS, Olympic Committee & Dutch Sports, 2020, 3; Federation NOC*NSF, 2020, n.d.; (CoE Website, (Child) Safeguarding Officers, n.d.;

המינוח שבו נעשה שימוש וכן הגדרות התפקיד משתנים בין מדינה למדינה ומושפעים, בין היתר, מהמסגרת החקיקתית והמנהלית הקיימת ומבנה גופי הספורט במדינה ואופן ארגונם.¹² במרבית המדינות שנסקרו סמכויות התפקיד - שככלל, ניתן 'לתרגם' את שמו כממונה מוגנות ילדים (Child Safeguarding Officer) - כוללים: א) הובלת התחום של מוגנות בספורט, או מוגנות ילדים בספורט, ושימוש כ-'כתובת' בגוף הספורט (איגוד או מועדון) בכל ענין הנוגע לתחום; ב) ניסוח מסמכי מדיניות (נהלים, קודי התנהגות) בתחום מוגנות בספורט, קידום אישורם ויישומם, ועדכוןם באופן תקופתי; ג) פיתוח הליכים ומנגנונים הנוגעים למוגנות בספורט (למשל, קבלת פניות, דיווח); ד) מתן הנחיה לגוף הספורט בנושאים הנוגעים להגנה על ילדים; ה) קבלת פניות בנושאי מוגנות הנוגעים לגוף הספורט, ובירורן (במקרים הרלוונטיים, גם דיווח לרשויות הרלוונטיות); ו) הבטחת גישה להכשרות לגורמים הרלוונטיים בגוף הספורט (בהם מאמנים, צוותים רפואיים,

¹² למשל, בבריטניה ובאירלנד ישנם בעלי תפקיד רלוונטיים נוספים בתחום של מוגנות בספורט. להרחבה: CSiS, Sport Ireland, Safeguarding; 607-608, Hartill & Lang, 2014; CPSU Website, n.d.; 6-9, 3, Ireland, 2020, Guidance, n.d., 40-41.

גורמי ניהול, ילדים ספורטאים, והורים); (ז) ביצוע פעולות פיקוח וביקורת; ו-ח) פרסום והפצה של מידע וחומרים חינוכיים והסברתיים על מוגנות ילדים בספורט לגורמים הרלוונטיים (להרחבה: Hartill & CPSU Website, n.d.; CSiS, German Sport ;3-4, CSiS, Sport Ireland, 2020 ;116, Everley, 2020 ;607-608, & Lang, 2014, CSiS, Olympic Committee & Dutch Sports Federation NOC*NSF, 2020 ;15-16, 2-3, Youth, 2020 CoE Website, (Child) Safeguarding ;40-41, Sport Ireland, Safeguarding Guidance, n.d. ;3.(Officers, n.d.

על אף חשיבותו המרכזית, עצם מינויים של ממוני מוגנות בספורט אינו 'חזות הכל'. כדי שממוני המוגנות יממשו את ייעודם יש להתייחס לאתגרים הנלווים לפעילותם, כפי שהוכרו בספרות. ואלה הם: א) *פערים במשאבים (תקציביים, כוח אדם) בין גופי הספורט משפיעים על תפקוד הממונה, ועל תיעדוף התחום*. קיימת שונות רבה בין גופי ספורט בכל הנוגע למעמד הממונה (האם עובד בשכר או מתנדב; האם זהו תפקידו המרכזי או נלווה לעיסוקיו האחרים בארגון; האם הוא חלק מההנהלה הבכירה או לא), וכן ביחס לניסיונו המקצועי והכשרתו (בחלק מגופי הספורט מעסיקים ממונים בעלי רקע בתחום המשפט או הרווחה, ובאחרים נסמכים על הכשרה במהלך העבודה). היבטים אלה משפיעים על יכולת הממונה להתמקד בתחום של מוגנות בספורט בעבודתו, ולקדמו באופן מקצועי. מענים אפשריים לקושי זה כוללים חיוב מינוי ממונה בגוף ספורט כתנאי סף לקבלת תקצוב ממשלתי והקצאת משאבים ייעודיים לפיתוח התחום במסגרת כספי התמיכה, וכן קביעת דרישות כשירות מינימליות לתפקיד. ב) *מורכבות התפקיד והצורך בהכשרה ייעודית*. נוכח סמכויותיו הרבות, תפקיד ממונה המוגנות הינו רחב ודורש מומחיות. ההיבט של ניהול תיקים (קבלת פניות, בירורן, ודיווח לרשויות במקרים הרלוונטיים) הוא מורכב במיוחד, ומחייב רכישת ידע וכלים מתחום המשפט, הפסיכולוגיה, והעבודה הסוציאלית. לפיכך, נודעת חשיבות מיוחדת להכשרה מקיפה ורב-תחומית לממונים, ובתוך כך לליוויים המקצועי וקישורם לגורמים מקצועיים העוסקים בהגנה על ילדים לצרכי היועצות (למשל, ארגוני חברה אזרחית או רשויות ממשלתיות). ג) *התמודדות עם 'התנגדות' בקרב גופי ספורט לקידום התחום*. ממוני מוגנות נדרשים להתמודד גם עם תפיסות ארגוניות שליליות בגופי ספורט לגבי התחום של מוגנות בספורט. למשל, חוסר מודעות לחשיבות התחום, מינוי ממונה כדי 'לצאת ידי חובה' בלבד והיעדר הטמעה ארגונית. בנוסף, בחלק מהמקרים, ממוני מוגנות חשים כי התפיסה ביחס לתפקידם היא צרה, ומונחת על פי שיקולים של מניעת תביעות או פחד מ-'סקנדל' לעומת שיקולים של קידום צדק חכויות ילדים (Hartill & Lang, 2014), 611-619.

לענין השפעה - מאחר ומדובר בתפקיד חדש במדינות רבות, חסר מחקר מקיף לענין ההשפעה של ממונה על קידום מוגנות לילדים בספורט. עם זאת, קולות ונתונים מהשטח מצביעים על קורלציה בין מינוי ממוני מוגנות לבין קידום מוגנות בגוף הספורט. בין היתר, עולה כי מינוי ממונה מתקשר לנכונות גבוהה יותר בקרב גופי ספורט ליישם מדיניות ונהלים בתחום מוגנות ילדים בספורט; להעלאת מספר הדיווחים על מקרי הפרת מוגנות; ולהעלאת המודעות לתחום ולקידום שיתופי פעולה ולמידה (כנסים, פיתוח פורומים מקצועיים של ממוני מוגנות בספורט, וכיוצ"ב. ר'): CSiS, Sport Ireland, 2020 ;5, CSiS, German Sport Youth, 2020 ;4, Hartill & Lang, 2014 ;3, CSiS CPSU, 2020 ;608.

פרויקט מוגנות ילדים בספורט (Child Safeguarding in Sport: CSiS)

הפרויקט המשותף של מועצת אירופה (CoE) והאיחוד האירופי (EU) בנושא מוגנות ילדים בספורט (ר' גם חלק 4.2 לסקירה) נועד להנחות את המדינות המשתתפות בנושא של קידום מוגנות ילדים בספורט, תוך מתן דגש על מינוי ממונה מוגנות בגופי ספורט. בבסיס הפרויקט עמדה ההכרה בחשיבות של תפקיד ממונה המוגנות, בין היתר ביחס לפיתוח ויישום מדיניות ונהלים בתחום, קבלת פניות בנושאי מוגנות ובירורן. כך, שש המדינות שהשתתפו בפרויקט (בכללן ישראל) קיבלו ליווי והנחייה בנוגע לקביעת מבנה התפקיד של ממונה המוגנות וסמכויותיו, הכשרות ממונים, ומתן תמיכה וסיוע מקצועיים לממונים בביצוע עבודתם. היבטים אלה נכללו במסגרת תוכנית 'מפת הדרכים' שגובשה על ידי המדינות המשתתפות בפרויקט.

בנוסף, הפרויקט כלל גם הקמה של מאגר מקוון לממוני מוגנות ילדים בספורט. המאגר כולל רשימת מומחים בתחום של מוגנות ילדים בספורט ומניעת פגיעה ואללימות נגד ילדים בספורט במדינות אירופיות שונות (בהם קובעי מדיניות, גורמי מקצוע בתחום של הגנה על ילדים וסיוע לנפגעי עבירה, חוקרים, ממוני מוגנות ילדים בספורט, יועצים, ועוד). המאגר נועד לשמש כמשאב תוכן עבור גורמים בספורט לשם היועצויות, למידת עמיתים, רכישת ידע ומיומנויות, וקידום שיתופי פעולה מולטי-דיסציפלינריים בנושאים הנוגעים לפגיעה בילדים בספורט ומוגנות (CoE Website, Pool of International Experts on Safe Sport, n.d.; CoE Website, CSiS, n.d.; (Child) Safeguarding Officers).

5.4 קיום הכשרות על מוגנות בספורט לגורמים רלוונטיים בספורט, ופרסום והפצה של מידע וידע על מוגנות בספורט

בשנים האחרונות פותחו בעולם קורסי הכשרה רבים, פיזיים ומקוונים, בנושאים הנוגעים למוגנות בספורט, ובתוך כך מוגנות ילדים בספורט. במספר מדינות מוצעת הכשרה ייעודית, פיזית או מקוונת, לגורמים רלוונטיים בספורט (מאמנים, גורמי ניהול, ממוני מוגנות בספורט, וספורטאים, בהם ילדים ספורטאים, והורים). בחלק מהמדינות ו/או גופי ספורט, קבלת הכשרה כאמור היא חובה למי שעובד עם ילדים בספורט, וכן נדרשות הכשרות 'רענון' תקופתיות והכשרות מתקדמות לממוני מוגנות בספורט (למשל, היכרות עם החקיקה הרלוונטית; ידע תיאורטי על מוגנות בספורט ופגיעה בילדים; מיומנויות הנוגעות לטיפול בפניות וקיום שיחה עם ילדים שמדווחים כי נפגעו במסגרת ספורט או מחוצה לה; הדרכה לעניין יצירת תוכניות עבודה; ועוד) (CSiS, 2020; CPSU, 2020; 12-13; CSiS, Sport Ireland, 2020; 4; US Center for SafeSport, MAAPP, 2022; 8-11). בהקשר זה, יצוין כי חשיבות מיוחדת מיוחסת להכשרה של מאמני ספורט. זאת, בשל ההיכרות והקשר הישיר שלהם עם הילדים. בין היתר, ההכשרות מכירות במערכת היחסים המיוחדת והקרובה של המאמן עם הילד. הספורטאי, ומדגישות, מתוך כך, את הפוטנציאל של המאמן לזהות מצבי סיכון ומצוקה בקרב ילדים ספורטאים ולסייע להם במקרי פגיעה, בין אם זו התרחשה בזירת הספורט או מחוצה לה. ההכשרות גם מייחסות למאמן יכולת לקדם סביבה בטוחה ומוגנת לילדים בספורט, וכן לעודד אותם לשתף אותו בקשיים או מצוקות.

עם זאת, נושא ההכשרות אינו נטול אתגרים. ראשית, בחלק מהמדינות או גופי הספורט אין חובה לקיים הכשרות לכל, או לחלק, מהגורמים בספורט. שנית, יש להבטיח כי תכני ההכשרות מותאמות לענפי הספורט השונים; לגורמים השונים בספורט (מאמנים, מנהלים, ממוני מוגנות בספורט, ספורטאים, בהם ילדים

ספורטאים, והורים), כי התכנים נגישים ומובנים להם, וכי היבטים של עלות או מקום ההכשרה (למשל כאשר היא מוצעת רק באופן פיזי במיקום גיאוגרפי מרוחק) אינם מהווים חסם. בפרט, יש לוודא כי הכשרות לילדים ספורטאים נערכות באופן רגיש ומותאם גיל. שלישית, חסרים נתונים והערכות ביחס למידת ההתאמה של קורסי ההכשרה, הרלוונטיות שלה, והשפעתה (Ecorys & Vertommen, 2019, 26-26).

לצד קורסי ההכשרה, בשנים האחרונות פותחו כלים וחומרי הסברה מגוונים (הרצאות וסמינרים מוקלטים, סרטונים, פודקאסטים, ערכות לימוד, ועוד), ואלה פורסמו באופן מקוון, על מנת להעלות מודעות לתחום של מוגנות ילדים בספורט ולהבטיח נגישות והפצה רחבים ככל שניתן (חומרים אלה הינם מוצעים בחינם, וחלקם גם תורגמו לשפות שונות (Ecorys & Vertommen, 2019, 10-13, 20-25; CoE Website, Start the Talk; European Commission & Council of CoE, EPAS, Start the Talk Organization (n.d.); Videos, n.d. (Europe, 2017).

כך, למשל, באירלנד פותח יישומון (אפליקציה) לספורט בטוח, שנועד לספק מידע והנחייה לגורמים בספורט, להעלות מודעות לתחום של מוגנות בספורט, ולקדם נהגי עבודה מיטביים. היישומון מאפשר למשתמש לבחור 'מסלול גישה', כלומר למלא את התפקיד שלו - מאמן, הורה, נציג גוף ספורט או ילד - ובאופן זה לקבל מידע המותאם לו, ובכלל זה הנחיות מותאמות לדיווח על מקרי פגיעה, ועוד קישורים לחומרים ומסמכים רלוונטיים (בהם אמנת זכויות הילד. וחקיקה ונהלים ממשלתיים רלוונטיים הנוגעים לילדים: Ecorys & Vertommen, 2019, 31, 42; Sport Ireland Website, n.d.; SafeSport App). בבריטניה ובארצות הברית הגופים הייעודיים למוגנות בספורט השיקו פודקאסטים בנושאי מוגנות הכוללים, בין היתר, פרקים על חקיקה והחלטות מדיניות; דימוי גוף, נושא המשקל והפרעות אכילה בספורט; טיפול בפניות ובירור; הבטחת מוגנות באירועי ספורט; קבלת פניות בנושאי מוגנות מילדים ספורטאים ושיח עם; ועוד (CPSU Website: CPSU Podcast, n.d.; US Center for SafeSport Website, Podcasts, n.d.). בנוווגיה פותחה לאחרונה (2022) מערכת מקוונת לדיווח על מקרי הפרת מוגנות בספורט, לרבות באופן אנונימי. המערכת מנתבת את הפניות לגופי הספורט הרלוונטיים, ומאפשרת למדווח לקבל עדכונים לענין סטטוס הפניה. בנוסף, בנוווגיה קיים קורס ייעודי לגופי הספורט על שימוש במערכת החדשה והטמעתה (Idrettsforbund Website, Varsling (Reporting), n.d.).

לענין ההשפעה – קיומה של חובת הכשרה מובילה לכך שגורמים רלוונטיים רבים בספורט מקבלים תכנים רלוונטיים לקידום מוגנות ילדים בספורט ורוכשים ידע לגביו (לדוגמא: נכון לשנת 2021, המרכז האמריקני לספורט בטוח העביר מעל שני מיליון קורסים בנושא מניעת התעללות וסיפק יותר משלושה מיליון הכשרות מקוונות בנושאים הנוגעים למוגנות בספורט: US Center for SafeSport Website, n.d.; UN Center for SafeSport, 2022 SafeSport, Online Training Catalog, n.d. 4-5). כמו כן, העובדה שפותחו כלים וחומרי הסברה אינטראקטיביים שפורסמו באופן מקוון, מאפשרת הפצה רחבה והגעה לקהלים חדשים, ועונה על הצרכים של גופי ספורט וספורטאים, לרבות ספורטאים ילדים, בעולם הדיגיטלי (Ecorys & Vertommen, 2019, 10-13, 21-25, 31).

5.5 קידום שיתוף של ספורטאים, לרבות ספורטאים ילדים, והיועצות עמם בתחום של מוגנות בספורט

בשנים האחרונות, ניתן לזהות מספר יחזמות של שיתוף ספורטאים בתחום של מוגנות בספורט. הליך השיתוף נועד לעמוד על צרכיהם ותפיסותיהם, וללמוד מהם לקראת קביעת מדיניות ונהלים, ופרסום חומרי הסברה מתאימים. שיתוף ילדים ספורטאים בהקשרי מוגנות והגנה הינו תחום מתפתח, וההכרה בחשיבות של שיתוף ילדים ושמיעת קולם גם במסגרות ספורט הולכת וגוברת (HM Government, 2018, 58-59, 74; Everley, 2020, 116). יצוין כי ההתייחסות לשיתוף והיועצות עם ילדים במסגרת ספורט משקפת תפיסה של זכויות ילדים, ונשענת, בין היתר, על זכותם של ילדים להביע דעה ולהשתתף. כך, למשל, בנורווגיה פורסם מסמך על זכויות ילדים בספורט, שמחייב את גופי הספורט במדינה. מסמך זה נסמך על אמנת זכויות הילד. ומעגן את זכויותיהם של ילדים בספורט, בתוך כך זכותם להשתתף בפיתוח של פעילות ספורט וביישומה, ובבחירה בענף הספורט בו הם מעוניינים להשתתף (Norges Indrettsforbund 2019, 3, 5-7).¹³

אולם, ישנם אתגרים בכל הנוגע לשיתוף של ילדים ספורטאים. כך, סקר שנערך בקרב גופי ספורט בבריטניה בנוגע לשיתוף ושמיעת ילדים ספורטאים מצא קשיים משפטיים (למשל, היעדר חובה חוקית לשיתוף כאמור); תרבותיים (למשל, תפיסות שליליות בגוף הספורט ביחס לתרומה של שיח עם ילדים); מעשיים (למשל, היעדר משאבים לקיום הליכי שיתוף; מחסור במודלים ומערכים מתאימים לשיתוף משמעותי); וארגוניים (למשל, היעדר הכשרה בכל הנוגע לשיתוף ילדים); ועוד (Everley, 2020, 116, 119-122). לצד הקשיים, הסקר מצא כי, ככלל, גופי ספורט מכירים בחשיבות ובערך של שיתוף ילדים, וכי החלו להינקט יחזמות שונות בנושא (למשל, מתן תפקידים ואחריות לילדים בנושאים מסוימים במסגרות ספורט והקמת מנגנונים לשיתוף כמו פורום נוער בגופי ספורט). עוד נמצא כי שמיעה ושיתוף של ילדים תורמים לצמצום פערי הכוח בספורט בין מאמנים או גורמי סמכות אחרים לבין ילדים ספורטאים, ובתוך כך לקידום סביבה בטוחה ומוגנת יותר (Everley, 2020, 124-125).

פרויקט VOICE לשמיעת קולם של נפגעים בספורט (Voices for Truth and Dignity -) (Combatting Sexual Violence in European Sport through the Voices of those affected)

פרויקט 'VOICE' הינו פרויקט מחקרי ייחודי על פגיעה מינית בספורט שמתמקד בשמיעת קולם של נפגעים ונפגעות. הפרויקט נערך בין השנים 2016-2018 ב-7 מדינות אירופאיות וכלל ראיונות עם 72 נשים וגברים שנפגעו מינית בספורט, כאשר חלק ניכר מהם נפגעו בילדותם (להרחבה על ממצאי הפרויקט, ר' חלק 3 לסקירה).

הפרויקט ביקש להבין, דרך נקודת המבט של נפגעים ונפגעות, את הנושא של פגיעה מינית בספורט - על המאפיינים, המורכבויות, והאתגרים הייחודיים לו - ולעמוד, בין היתר, על סוגי הפגיעה, נסיבותיה, והשלכותיה. בפרט, הפרויקט ביקש ללמוד על הכשלים המערכתיים שהביאו, לדעת הנפגעים, לפגיעה ולהימשכותה, על הסיבות בגינן הם לא סיפרו ודיווחו על הפגיעה, ועל הגורמים שעודדו אותם לדווח, ככל שהיו כאלה. זאת, על

¹³ המסמך פורסם על ידי גוף המאגד את הוועד האולימפי, הפראלימפי ואיגודי ספורט לאומיים (NGB) בנורווגיה ('ארגון גג'). מדובר בעדכון לגרסה הראשונה של המסמך, שפורסמה בשנת 2007 (Norges Indrettsforbund 2019, 3, 5-7).

מנת שחוויות הנפגעים עצמם יהוו בסיס להפקת לקחים ולקידום מדיניות ויחזמות בתחום של מוגנות בספורט (Centre for Child Protection ;Voices for Truth and Dignity Website, n.d. ;13-15, Hartill et al., 2019) (and Safeguarding in Sport (CPSS) Website, 'VOICE', n.d.

חוויות הנפגעים העלו מספר דגשים מעניינים ביחס לקידום מדיניות מתאימה למוגנות בספורט, בהם: א) הצורך בשמיעה ובשיתוף של ילדים ובפיתוח כישורי תקשורת עם ילדים במסגרת גופי ספורט ובקרב גורמי סמכות בספורט (למשל, מאמנים). ב) קיום הכשרות בנושא איתור חיהוי פגיעה והתעללות בילדים. בהקשר זה, הושם דגש על חשיבות שבנקיטת גישה 'יחזמת' ולא 'מגיבה'. הינו, ההמלצה היא לא להמתין לדיווח מהילד.ה עצמו, אלא לפתח רגישות ומודעות בקרב גורמים בספורט על מנת שיוכלו לזהות סימנים מטרידים בהתנהלותם של מבוגרים אחרים בסביבתם. ג) הצורך באימוץ נהלים בתחום של מוגנות בספורט וקיום פעולות פיקוח וביקורת על יישומם. ד) עידוד תרבות של שיח ושיתוף בקרב ספורטאים בגופי ספורט. זאת, מתוך תפיסה לפיה תרבות שמעודדת שיח פתוח יכולה לאפשר לספורטאים לשותף גם בקשיים ומצוקות, לרבות בהקשרי מוגנות. ו-ה) אימוץ תפיסה של זכויות ילדים בספורט ויצירת סביבה ספורטיבית שמכירה בילדים ספורטאים כילדים (Hartill et al., 2019, 76-70).

לענין השפעה - לפרויקט תוצרים משמעותיים. ראשית, הוא כלל ראיונות מפורטים ועשירים עם 72 ספורטאים וספורטאיות שנפגעו מינית בספורט - עובדה שהופכת אותו למחקר האיכותני המקיף ביותר בתחום זה. שנית, במסגרת הפרויקט, ובהתבסס על הראיונות, כונסו 7 פורומים להכרה בפגיעה מינית בספורט (Acknowledgement Forums) במדינות שונות באירופה. הפורומים כללו גורמים רלוונטיים מגופי הספורט וארגוני סיוע לנפגעים, והשתתפו בהם מעל 370 משתתפים ועשרות דוברים נפגעים. שלישית, פותחו משאבים חינוכיים שונים בהתבסס על המחקר, הכוללים סרטונים (שתורגמו למספר שפות), מדריכים ומערכים להעברת התכנים; מדריכים לגופי ספורט לענין נהגי עבודה מיטביים, ועוד (Hartill et al., 2019, 10-6, 74); ורביעית, הפרויקט הביא לשינויים גם ברמת המדינות שהשתתפו. למשל, בעקבות המחקר הוקמה ועדת חקירה מיוחדת בפרלמנט הבלגי והוחלט על מספר צעדי חובה למניעת פגיעה בגופי ספורט במדינה (Ecorys & Vertommen, 2019, 11).

ערכה בנושא השתתפות ילדים בקבלת החלטות בספורט באירלנד (Young Voices in Sport)

(Sport Ireland Toolkit for Involving Young Members in Decision-Making)

אירלנד הכירה בזכותם של ילדים להשתתף בהליכי קבלת החלטות, לרבות בנוגע לספורט בו הם עוסקים. לפיכך, 'ספורט אירלנד', הרשות האמונה על פיתוח הספורט במדינה, פרסמה ערכה בנושא של שיתוף ילדים ספורטאים, שמפרטת את האופנים שבהם גופי ספורט וגורמי סמכות בספורט (למשל, מאמנים) יכולים לתמוך במעורבותם של ילדים ולהקשיב להם.

הערכה כוללת מדריך יישומי ומערכים (Activity Cards) לשיתוף והיוועצות עם ילדים (בפרט בגילאי 10-17) בגופי ספורט (ברמת המועדון או ברמת האיגוד). המדריך היישומי נועד לאפשר להבין את הצרכים של הילדים הספורטאים ואת הנושאים החשובים להם. הערכה כוללת התייחסות לנהגי עבודה מיטביים, הכנה להליכי

שיתוף, 'טיפים' לעבודה עם ילדים ושיתופם, רעיונות לפעילויות, ותכנים רלוונטיים נוספים (בהם מסמכי מדיניות, נהלים ומודלים רלוונטיים לשיתוף ילדים בקבלת החלטות) (Sport Ireland Website, Young Voices in Sport Toolkit, n.d.; Sport Ireland, Young Voices in Sport Toolkit, n.d.).

קידום שיתוף והשתתפות ילדים במועדון כדורסל בשוודיה (Alvik Basketball Association)

מועדון הכדורסל Alvik בשוודיה פיתח אמצעים ייחודיים שנועדו לקדם תרבות של כבוד ושיתוף ילדים, לרבות בתחום של מוגנות בספורט. כך, למשל המועדון (א) ממנה גורמי תמיכה וייעוץ לשיחה עם ספורטאים ילדים ועם הוריהם על כל נושא שהוא. גורמים אלה הינם בוגרי המועדון (כלומר ספורטאים בעצמם), שקיבלו הכשרה ייעודית לתפקיד; (2) עורך סקר רווחה (Wellbeing) שנתי לכל השחקנים בגילאי 12-16 במועדון. הסקר בוחן, בין היתר, אם הילדים חשים בנוח עם המאמנים שלהם, אם הם שוקלים פרישה מהספורט, ואם כן מדוע. הסקר נועד לעמוד על מצבם של השחקנים, לקבל מידע על קשיים (גם באופן אנונימי) ולמנוע נשירה מהספורט; (3) מפעיל מועצת שחקנים (שני שחקנים מכל קבוצה בגילאי 12-16) שנפגשת באופן תקופתי על מנת לדון בהצעות לשינוי ושיפור מנקודת המבט של הספורטאים הילדים; ו-4) מקיים בחירות שנתיות לפרס 'המנהיג הנחמד ביותר', בהתבסס על קריטריונים של נימוס, חום, והבנה. הספורטאים הילדים מציעים את המועמדים לבחירה מבין המאמנים והמנהלים, ובחרים בהם (Ecorys & Vertommen, 2019; 39-40; Alvik Basketball Website, n.d.).

לענין השפעה - המועדון זכה לשבחים רבים, ופעילותו הוכרה על ידי הממשלה השבדית כנוהג עבודה מיטבי (Ecorys & Vertommen, 2019; 40).

6. סיכום והמלצות מנחות לקידום התחום של מוגנות ילדים בספורט בישראל

6.1 סיכום

סקירה זו מספקת בחינה מקיפה ומפורטת על התחום של מוגנות ילדים בספורט. מדובר במסמך מנחה הנועד לקדם את הדיון בתחום של מוגנות ילדים בספורט לצורך המשך פיתוחו ויישומו בישראל, תוך התבססות על המסגרת המשפטית של זכויות ילדים, על ממצאים עדכניים מעולם המחקר, ועל נהגי עבודה מיטביים שהוכרו בספרות ובתוכניות פעולה במדינות שונות (best practices).

כאמור, החדשנות בסקירה באה לידי ביטוי במספר היבטים. ראשית, היא מאפשרת בחינה מקיפה של התחום המתפתח של מוגנות ילדים בספורט, תוך הצגת הידע המחקרי העדכני והעמדתו כבסיס להבנת הנושא, ולפיתוח מדיניות ותוכניות בישראל. שנית, היא קושרת את הדיון במוגנות ילדים בספורט לשיח של זכויות ילדים ולמחויבויותיהן של המדינות החברות, ביניהן ישראל, לפי אמנת זכויות הילד.ה. שלישית, היא מציגה 'תמונת מצב' עדכנית ביחס לעשייה בתחום של מוגנות ילדים בספורט בישראל, וכן - בראי בין-לאומי - במדינות נבחרות נוספות. בתוך כך, היא מציגה דוגמאות מובילות למדיניות, תוכניות ויחזמות בתחום של מוגנות בספורט, תוך התייחסות לאופן פעילותן והשפעתן בפועל.

לבסוף, הייחודיות בסקירה באה לידי ביטוי גם בפיתוח המלצות יישומיות בכל הנוגע להבטחת מוגנות ילדים בספורט, לצורך קידומן בהקשר הישראלי (חלק 6.2 לסקירה). אמנם, קיימת הכרה הולכת וגוברת בחשיבות של הבטחת מוגנות בספורט, ובתוך כך מוגנות ילדים בספורט בישראל. כך, ישראל נקטה צעדים מבטיחים שונים לקידום מוגנות בספורט, בפרט דרך חובת מינוי ממוני מוגנות בספורט באיגודי ספורט, באופן שמשקף את מחויבותה ורצונה להעמיד את תחום זה על סדר היום הספורטיבי. עם זאת, התחום של מוגנות בספורט עודנו מתפתח בהקשר הישראלי, כאשר תוכניות ופעולות חשובות רבות נמצאות בשלבי פיתוח, או בשלבי יישום ראשוניים בלבד. במובן זה, סקירה זו מתפרסמת בתקופה קריטית של שינויים ותמורות, והיא מבקשת לשמש משאב מסייע עבור מקבלי ההחלטות וקובעי המדיניות במשרדי הממשלה, גופי הספורט (איגודים ואגודות), וגורמי מקצוע רלוונטיים בתחום הספורט וההגנה על ילדים בישראל.

על אף תרומתה, לסקירה גם מגבלות שיש לקחת בחשבון. כאמור, העשייה המחקרית והמעשית בתחום של מוגנות בספורט הינה מתפתחת בשנים האחרונות, ויחסית 'חדשה'. בין היתר, חסרים נתונים מדידים לגבי מגמות בשטח, או מחקרי הערכה ביחס ליחזמות וצעדים שננקטו, ומידת השפעתם. נוכח זאת, חיוני לעדכן סקירה זו מפעם לפעם, בהתאם לממצאים חדשים ועדכניים ככל שיהיו. על אף מגבלותיה, אנו רואים בסקירה זו כהזדמנות ללמוד מהנתונים הקיימים ומהעשייה הבין-לאומית המתפתחת בתחום של מוגנות ילדים בספורט, ולהביא לקידום התחום בישראל מנקודת מבט מבוססת זכויות ילדים ומבוססת ראיות ומחקר (Child Rights-based and Evidence-based Approach).

6.2 המלצות לקידום התחום של מוגנות ילדים בספורט בישראל

א. קביעת מדיניות ונהלים בתחום של מוגנות בספורט

- **פיתוח מדיניות ממשלתית.** על המדינה, בהובלת משרד הספורט, לפתח מדיניות סדורה בתחום של מוגנות בספורט, ובתוך כך מוגנות ילדים בספורט. על ההתייחסות למוגנות בספורט להיות רחבה,

ולהתייחס הן להיבטי הגנה (פעולות שננקטות במקרה בו יש חשד כי ספורטאית נפגעת) והן להיבטי מניעה והבטחת סביבה מוגנת בספורט (פעולות שננקטות במטרה להבטיח כי כלל הספורטאים מוגנים, ולמניעת או, למצער, לצמצום סיכון לפגיעה).

על המדיניות בתחום של מוגנות בספורט להתייחס, בין היתר, להיבטים של חקיקה, ייסוד גוף או גורם מרכז לתחום ברמה הלאומית, מינוי בעלי תפקידים ייעודיים בגופי הספורט, קביעת נהלים, פיתוח תוכניות, קיום הכשרות, הקצאת משאבים, ופעולות פיקוח וביקורת. בהקשר זה, תוכנית מפת הדרכים שגובשה במסגרת הפרויקט האירופי על מוגנות ילדים בספורט (Child Safeguarding in Sport: CSiS) יכולה לשמש כבסיס לפיתוח מדיניות רשמית כאמור. בנוסף, על מדיניות כאמור להיות מבוססת זכויות ילדים ולהעמיד את הילדה, טובתו, צרכיו, ורצונו במוקד הדיון (Child Rights-based Approach).

- **אימוץ ו/או תיקון חקיקה בתחום של מוגנות ילדים בספורט.** בספרות ישנן מספר הצעות לתיקונים חקיקתיים להבטחת מוגנות ילדים בספורט שכבר מעוגנים בישראל (למשל, החלת חובת דיווח במסגרת ספורט או קבלת אישור משטרתי כתנאי להעסקה בעבודה עם ילדים במסגרות ספורט). עם זאת, ישנם מספר חסרים שמצריכים תיקוני חקיקה. כך, למשל, יש לעגן חובה להוציא אישור משטרתי באופן תקופתי (גם במהלך ההעסקה) ולהחיל תיקון זה גם במסגרות ספורט; לתקן את החוק למניעת העסקה של עברייני מין במוסדות מסוימים כך שיכלול הסדרים מתאימים לוודא שגם עובדים עצמאיים (בהם מאמני ספורט) רשאים לעבוד עם ילדים; לקבוע את סמכויותיהם של בעלי תפקידים בתחום של מוגנות בספורט (למשל ממוני מוגנות בספורט), הן ברמת האיגוד והן ברמת האגודות; לקבוע חובת הכשרות לגורמים בספורט שעובדים עם ילדים; ועוד.

- **אימוץ מדיניות ונהלים על ידי גופי ספורט.** על משרד הספורט לחייב גופי ספורט לפתח, לאמץ וליישם מסמכי מדיניות ונהלים בתחום של מוגנות בספורט, לרבות דרך התניית כספי תמיכה באימוץ נהלים כאמור ויישומם. לצורך כך, מוצע כי משרד הספורט - דרך שיתוף גופי ספורט, ארגוני חברה אזרחית ומומחים בתחום - יפעל לקביעה ולפרסום של 'נהלים לדוגמא' לשימוש גופי הספורט. נהלים אלה יהוו את המסגרת המשפטית הבסיסית ויאפשרו לגופי ספורט לבצע את ההתאמות והשינויים הנדרשים, בהתאם לענף הספורט וההיבטים הייחודיים לו (בדומה למצב בניו זילנד, ארה"ב או בריטניה).

בין היתר, על הנהלים להתייחס (א) לאופן יישום הוראות חוק העונשין ביחס לדיווח לרשויות על חשד לפגיעה בילדים (חובת הדיווח), בין אם פגיעה כאמור התרחשה בספורט או מחוצה לו; (ב) לקבלת פניות בנושאי מוגנות בספורט ובירורן; (ג) לקיום הכשרות; (ד) להסדרת התקשורת בין בעלי סמכות בספורט (למשל מאמנים) לבין ספורטאים, בהם ילדים ספורטאים (למשל, כללים לקיום שיחות אישיות או שימוש בתקשורת מקוונת); (ה) להסדרת היבטים הנוגעים למדיה ותקשורת (למשל, צילום ספורטאים ילדים); (ו) לגיוס בטוח (Safe Recruitment) של אנשי צוות בספורט; (ז) ולהיבטים רלוונטיים נוספים כגון הסעות ולינה (למשל, בתחרויות או מחנות אימון), שימוש במלתחות, ועוד. על הנהלים להיות מנוסחים באופן בהיר, ולכלול הליך לבחינה ועדכון תקופתי.

לצד הנהלים, יש לכלול גם קוד אתי לדוגמא המסדיר את התנהגותם של גורמים בספורט, בהם מאמנים וספורטאים, לרבות ספורטאים ילדים, בכל הנוגע להבטחת מוגנות בספורט (למשל, התחייבות לשיח מכבד, הימנעות מאלימות ובריונות, ועוד), וקובע סנקציות משמעתיות, חינוכיות ואחרות במקרי הפרה.

ב. ייסוד גופים ומינוי בעלי תפקידים בתחום מוגנות בספורט

- **ייסוד גוף או גורם מרכז לתחום של מוגנות בספורט.** על המדינה, בהובלת משרד הספורט, לפעול לייסוד של גוף או גורם ייעודי לתחום של מוגנות בספורט. גוף כאמור יכול שיהיה יחידה במשרד הספורט עצמו או, כפי שנעשה במדינות אחרות, גוף נפרד שפועל באופן משותף ובתמיכה של המדינה, גופי הספורט וארגוני חברה אזרחית (למשל, בבריטניה). בנפרד משאלת אופן ארגונו, על גוף כאמור להוות 'כתובת' וסמכות מקצועית בתחום של מוגנות בספורט. בפרט, סמכויותיו צריכות לכלול ניסוח ופרסום של נהלים לדוגמא, ביצוע פעולות פיקוח וביקורת ביחס ליישום הנהלים, קיום הכשרות, פרסום מידע וידע, קיום פעילויות להעלאת מודעות (למאמנים, למנהלים, לצוותים רפואיים, להורים ולספורטאים, לרבות ספורטאים ילדים), ועוד.

- **מינוי בעלי תפקידים בתחום של מוגנות בספורט בגופי הספורט והגדרת סמכויותיהם ותפקידם.** על המדינה, בהובלת משרד הספורט, לפרסם הנחיות שיקבעו את גדרי תפקידם וסמכויותיהם של ממוני מוגנות בספורט. בנוסף, כדי להבטיח שתחום המוגנות בספורט יקודם גם במסגרת אגודות או מועדוני ספורט, בהם מתאמנים מרבית הילדים והנוער, על המדינה לחייב מינוי ממוני מוגנות גם בגופים אלה.

ג. קביעת מנגנונים לדיווח וטיפול בפניות בנושאי מוגנות

- **פיתוח נהלים סדורים לדיווח על חשד לפגיעה בילדה, בין שהתרחשה במסגרת הספורט ובין מחוצה לה.** על גופי הספורט לקבוע נוהל ליישום חובת הדיווח על חשד לפגיעה בילדה. ספורטאי.

על הנוהל להתייחס גם לקיום הליכי בירור ובידוק של פניות בנושאי מוגנות בגוף הספורט (בין אם הפניה חוסה תחת חובת הדיווח בחוק העונשין ובין אם לאו), קבלת החלטה וקביעת סנקציות משמעתיות, חינוכיות או אחרות, ונקיטת צעדים לתמיכה וסיוע לנפגעים והבטחת מוגנותם (זאת, לרבות דרך שיתופי פעולה עם רשויות רלוונטיות וארגוני חברה אזרחית המקנים סיוע לילדים נפגעי עבירה).

- **פיתוח מנגנונים לקבלת דיווחים ופניות בתחום של מוגנות בספורט, ובתוך כך מוגנות ילדים בספורט.** על המדינה לסייע לגופי הספורט לפתח מנגנונים לקבלת פניות. על מנגנונים אלה להיות נגישים לגורמים בספורט, בהם ילדים ספורטאים, ולכלול מספר אפיקים להגשת פניה, לרבות באופן אנונימי (למשל, דרך מערכת מקוונת (כמו למשל בנורווגיה), פניה באתר אינטרנטי (כמו למשל בארה"ב), יישומון, טלפון, דוא"ל, ועוד).

ד. קיום הכשרות ופעילויות חינוך והסברה בתחום של מוגנות בספורט

- **קיום הכשרות חובה לגורמים רלוונטיים בספורט.** על המדינה להבטיח כי גורמים בספורט להם קשר עם ילדים (מאמנים, מדריכים, צוותים רפואיים, ומנהלים בספורט) יחויבו בהכשרות סדורות, מקיפות ותקופתיות בנושאי מוגנות בספורט. על הכשרות כאמור לכלול, בין היתר, מידע ונתונים עדכניים על

פגיעה בילדים בספורט; למידה על אמנת זכויות הילדה ועקרונותיה ביחס למוגנות ילדים בספורט; היכרות עם חקיקה, מדיניות ונהלים רלוונטיים, לרבות חובת הדיווח; כלים לאיתור חיהוי של ילדים במצבי סיכון ומצוקה; והיכרות עם בעלי תפקיד רלוונטיים לתחום בגוף הספורט וסמכויותיהם (למשל, ממוני מוגנות בספורט).

- **קיום הכשרות מתקדמות לבעלי תפקיד בתחום של מוגנות בספורט.** יש להבטיח כי בעלי תפקיד בתחום של מוגנות בספורט (למשל ממוני מוגנות בספורט) יקבלו הכשרות מתקדמות על תפקידים וסמכויותיהם באופן תקופתי. על הכשרות כאמור לכלול, בין היתר, היכרות עם יחזמות, כלים ומחקרים חדשים בתחום של מוגנות ילדים בספורט ורכישת מיומנויות (למשל, שיח עם ילדים והורים, טיפול בפניות, ועוד).
- **קיום פעילויות חינוך, הסברה והעלאת מודעות.** על המדינה לסייע לגופי ספורט לקיים פעילויות חינוך והסברה בתחום של מוגנות ילדים בספורט לילדים ספורטאים ולהוריהם. על פעילויות ומערכים כאמור לכלול, בין היתר, הסבר על זכויותיהם של ילדים בספורט, לרבות זכויותיהם במקרה של פגיעה בספורט - בין אם על ידי גורם סמכות (למשל, מאמן) ובין אם על ידי קבוצת השווים (למשל, חבר לקבוצה), על בעלי תפקיד רלוונטיים בספורט (למשל, ממוני מוגנות בספורט) ועל אפשרויות הפניה לדיווח וסיוע.
- **פרסום והפצה של מידע וידע בתחום של מוגנות ילדים בספורט.** על המדינה ועל גופי הספורט לנקוט אמצעים להפצה רחבה של פרסומים וחומרי חינוך והסברה בתחום של מוגנות ילדים בספורט, וכן להבטיח כי חומרים אלה מנוסחים באופן ידידותי לילדים ולנוער.

ה. יישום, פיקוח וביקורת בתחום של מוגנות בספורט

- **הקצאת משאבים.** על המדינה להבטיח את הקצאת המשאבים הנדרשים - תקציביים, טכנולוגיים וכוח אדם - ליישום המדיניות בתחום של מוגנות ילדים בספורט בקרב גופי ספורט. זאת, באופן המתמודד עם הפערים הקיימים בין גופי ספורט שונים מבחינת משאבים.
- **ביצוע פעולות פיקוח, ביקורת והערכה.** יש לקבוע גורם מוסמך (למשל, יחידה במשרד הספורט או גוף ייעודי עצמאי בתחום של מוגנות בספורט) לביצוע פעולות פיקוח וביקורת ביחס לגופי ספורט לעניין יישום מדיניות ונהלים בנושאי מוגנות. בנוסף, על המדינה לעודד ביצוע פעולות הערכה ליחזמות ותוכניות שונות בתחום של מוגנות בספורט, הן על ידי גופי הספורט עצמם והן על ידי גורמי מחקר ואקדמיה, לצורך שיפור וטיוב האמצעים, והפקת לקחים.
- **איסוף, ניתוח ופרסום מידע ונתונים סטטיסטיים.** על מנת לאמוד את היקף הפגיעה בילדים בספורט, לזהות מגמות בתחום, ולפתח מדיניות ותוכניות מתאימות ולבחון את מידת ההשפעתן - יש לאסוף נתונים סטטיסטיים באופן שיטתי ולפרסמם (כמובן, בשים לב להיבטים של הגנת הפרטיות). בהקשר זה, על משרדי ממשלה, ובפרט משרד הספורט, לקבוע את הגורם האחראי לאיסוף וניתוח המידע ולהקצות לכך את המשאבים הנדרשים; לקבוע הגדרות אחידות (למשל, בהגדרה של סוגי אלימות וזהות הפוגע בספורט); ולנקוט צעדים על מנת לאפשר פילוח של מקרי פגיעה שבוצעו במסגרות הספורט בנתונים רשמיים של רשויות האכיפה והתביעה.

- **עידוד ותמיכה במחקרים בתחום של מוגנות בספורט.** על משרדי הממשלה, בשיתוף גורמי אקדמיה וגופי ספורט, לנקוט אמצעים על מנת לעודד מחקרים בתחום של מוגנות בספורט, ובתוך כך מוגנות ילדים בספורט. במסגרת זו, יש לבחון דרכים לתמיכה במחקרים כמותיים ואיכותיים, בדיסציפלינות שונות, בנושאים הנוגעים למוגנות בספורט, וכן לפעול לפרסום של ממצאים ומסקנות ממחקרים כאמור באופן נגיש לגורמים בספורט, בהם ילדים ספורטאים. בהקשר זה, חשוב לקבוע הגדרות ומונחים אחידים על מנת לאפשר למידה והשוואה. כמו כן, חשוב לפתח כלים מתודולוגיים מתאימים למחקר בתחומים רגישים, להתייחס להיבטים אתיים למחקרים בשיתוף ילדים ונוער, וליתן תשומת לב לסוגיות שטרם נחקרו באופן מעמיק ושקיימים לגביהם פערי ידע (למשל, פגיעה והתעללות רגשית בספורט, מוגנות ילדים בגיימינג תחרותי (E-Sport), ועוד).

ו. שיתופי פעולה בתחום של מוגנות בספורט

- **קידום שותפויות ושיתופי פעולה מולטי-דיסציפלינריים ובין-מגזריים.** התחום של מוגנות ילדים בספורט מחייב שיתופי פעולה בין-מגזריים (ממשלה – גופי ספורט – חברה אזרחית) וברמות השונות (ארצית – מחוזית – מקומית/קהילתית).
- **קידום למידה ושיתופי פעולה בין-לאומיים.** הסקירה הציגה את תנופת העשייה המחקרית והמעשית בתחום של מוגנות ילדים בספורט בראי בין-לאומי. מאחר ומדובר בתחום מתפתח, נודעת חשיבות בקידום הליכי למידה ושיתופי פעולה עם גופים בין-לאומיים, על מנת ללמוד על נהגי עבודה מיטביים, ולהכיר יחזמות חדשות בתחום ולברר את השפעתן.

ז. קידום התחום של מוגנות בספורט תוך שיתוף והיוועצות עם ילדים ונוער

- **שיתוף ילדים ובני ובנות נוער ספורטאים בתחום של מוגנות בספורט.** לילדים ונוער זכות להשתתף בהליכי קבלת החלטות בנושאים הנוגעים לחייהם, ביניהם מוגנות בספורט. ילדים ונוער ספורטאים הם 'המומחים הטובים ביותר לחייהם', ולהם נקודת מבט ייחודית בכל הנוגע למשמעות של סביבה בטוחה ומוגנת בספורט עבורם, ובאשר לצרכים ולרצונות שלהם. בפרט, חיוני לשתף ילדים ספורטאים ולקיים היוועצויות עמם על מנת להבטיח כי הנהלים בנושאי מוגנות וקודי ההתנהגות ברורים ומובנים להם; כי הם מודעים לזכויותיהם בהקשר של מוגנות בספורט; כי הם יודעים כיצד לפנות לממונה במקרי פגיעה ומרגישים נוח לעשות כן; ועוד.

עם זאת, חשוב לציין כי התחום של מוגנות בספורט הינו רגיש, ויש לערוך הליכי שיתוף עם ילדים ונוער בנושאים הקשורים לכך באופן מותאם-גיל ובסיוע גורם מקצוע (למשל, מתחום הטיפול או החינוך). לצורך כך, על משרד הספורט, בשיתוף ארגוני חברה אזרחית המומחים בשיתוף ילדים ונוער או גורמי מקצוע, לפתח ערכה לשיתוף ילדים בהקשרי ספורט, לרבות בנושאי מוגנות. על הערכה לכלול מערכים מתאימים לגילאים שונים, מודלים לעבודה, והנחיות מעשיות לגורמים בספורט (בדומה לערכה באירלנד).

בנוסף, יש ערך גם בהיוועצות עם בגירים שנפגעו בספורט בילדותם (כפי שנעשה בפרויקט Voice) על מנת להבין את החוויה שלהם ולשמוע את הצעותיהם בנושא.

- Alvik Basketball Website, n.d. <https://alvikbasket.nu/>
- Brackenridge, C. H. & Rhind, D. (2014), 'Child Protection in Sport: Reflections on Thirty Years of Science and Activism', *social sciences*, vol. 3, 326-340. doi:10.3390/socsci3030326
- Brody, L., "The Army of Women who took down Larry Nassar", *Glamour*, 30.10.2018. <https://bit.ly/3vSERNF>
- Centre for Child Protection and Safeguarding in Sport (CPSS) Website, 'VOICE', n.d. <https://bit.ly/3vR4GO6>
- Center for Sport & Human Right (2022), 'White Paper: Child Labour in Sport: Protecting the Rights of Child Athletes'. <https://bit.ly/3FPDDca>
- Child Safeguarding in Sport (CSiS) (2020), 'Child Protection in Sport (CPSU) Unit - Example of Child Safeguarding Officer Roles in Sport', Unpublished.
- Child Safeguarding in Sport (CSiS) (2020), Dutch Olympic Committee & Dutch Sports Federation NOC*NSF - Example of Child Safeguarding Officer Roles in Sport', Unpublished.
- Child Safeguarding in Sport (CSiS) (2020), 'German Sport Youth / German Olympic Sport Confederation - Example of Child Safeguarding Officer Roles in Sport', Unpublished.
- Child Safeguarding in Sport (CSiS) (2020), 'Sport Ireland - Example of Child Safeguarding Officer Roles in Sport', Unpublished.
- Child Protection in Sport Unit (CPSU) (2021), 'Briefing: Learning from Inquiries about Safeguarding Practice in Sport'. <https://bit.ly/3ZoTMh>
- Child Protection in Sport Unit (CPSU) (2018), 'Standards for Safeguarding and Protecting Children in Sport'. https://thecpsu.org.uk/media/445556/web_cpsustandards.pdf
- Child Protection in Sport Unit (CPSU) (2016), Introduction Video. <https://bit.ly/3Xn7YUP>
- Child Protection in Sport Unit (CPSU) Website (n.d). <https://thecpsu.org.uk/>
- Child Protection in Sport Unit (CPSU) Website (n.d.), CPSU Podcast, <https://thecpsu.org.uk/training-events/cpsu-podcasts/>
- Congress.Gov Website (n.d.), Law Summary 2017-2018. <https://bit.ly/3W0Mpsq>
- Congress.Gov Website (n.d.), Law Summary, 2020. <https://bit.ly/3Xi2Am6>
- Council of Europe (CoE) (2019), Conclusion of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States Meeting within the Council on Safeguarding Children in Sport, C/419/1. <https://bit.ly/3ZoSf9E>
- Council of Europe (CoE), EPAS, Start the Talk Organization (n.d.), 'Start to Talk'. <https://rm.coe.int/3-volet-flyer-promoting-the-start-to-talk-initiative/1680799c4a>
- Council of Europe (CoE) Website (n.d.), '(Child) Safeguarding Officers'. <https://pjp-eu.coe.int/en/web/pss/cso>

Council of Europe (CoE) Website (n.d), 'Child Safeguarding in Sport (CSiS)', n.d. <https://pjp-eu.coe.int/en/web/pss>

Council of Europe (CoE) Website (n.d.), 'Pool of International Experts on Safe Sport'. <https://pjp-eu.coe.int/en/web/pss/experts>

Council of Europe (CoE) Website (n.d.), 'Start the Talk, Video Clip and TV Spot'. [https://www.coe.int/en/web/sport/video-clip#\(%2240915828%22:\[3\]\)](https://www.coe.int/en/web/sport/video-clip#(%2240915828%22:[3]))

Country Specific Roadmap on Child Safeguarding in Sport: Israel (2021), submitted as part of the Child Safeguarding in Sport (CSiS) Project (Unpublished).

Davey, C. & Lundy, L. (2011), 'Towards Greater Recognition of the Right to Play: An Analysis of Article 31 of the UNCRC', *Children & Society*, vol. 25. DOI:10.1111/j.1099-0860.2009.00256.x

DOBS & DSJ (2020), 'Safe Sport: Ein Handlungsleitfaden zum Schutz von Kindern und Jugendlichen vor Grenzverletzungen, sexualisierter Belästigung und Gewalt im Sport'. https://cdn.dosb.de/Handlungsleitfaden_Safesport.pdf

Donnelly, P. & Petherick, L. (2004), 'Worker's Playtime? Child Labour at the Extremes of the Sporting Spectrum', *Sport in Society*, vol. 7:3, 301-321. DOI: 10.1080/1743043042000291659

Ecorys & Vertommen, T. (2019), 'Safeguarding Children in Sport: A Mapping Study: A Report to the European Commission'. <https://bit.ly/3o23ROl>

Empowering Olympic, Paralympic and Amateur Athletes Act of 2020, 116TH Congress (2019-2020). <https://www.congress.gov/bill/116th-congress/senate-bill/2330>

European Commission (2016), 'Expert Group on Good Governance: Recommendations on the Protection of Youth Athletes and Safeguarding Children's Rights in Sport', EU Work Plan for Sport 2014-2017 Publication.

European Commission & Council of Europe (2017), Training Kit to Prevent and React to Situations of Potential Sexual Violence against Children and Young People in Sport. <https://bit.ly/3iucUE>

Everley, S. (2020), 'The Child Protection in Sport Unit - Supporting National Governing Bodies in Hearing the Voices of Children: An Evaluation of Current Practice', *Child Abuse Review*, vol. 29, 114-129. DOI: 10.1002/car.2615

Fasting, K. (2020), 'Israel: Desk Research'. Submitted as part of the Child Safeguarding in Sport (CSiS) Project.

Federation Internationale de Gymnastique (2018), 'Policy and Procedures for Safeguarding and Protecting Participants in Gymnastics'. <https://bit.ly/3X7pLzU>

FINA (2021), 'FINA Rules on the Protection from Harassment and Abuse'. <https://bit.ly/3W8uYG6>

Government of Ireland (2017), National Sports Policy 2018-2027. <https://bit.ly/3GoXoG0>

Hills, S., Mercy, J., Amobi, A., Kress, H. (2016), 'Global Prevalence of Past-year Violence against Children: A Systematic Review and Minimum Estimates', *Pediatrics*, vol. 137(3). DOI: [10.1542/peds.2015-4079](https://doi.org/10.1542/peds.2015-4079)

Hartill, M. & Lang, M. (2014), "I Know People Think I'm a Complete Pain in the Neck": An Examination of the Introduction of Child Protection and "Safeguarding" in English Sport from the Perspective of National Governing Body Safeguarding Lead Officers', *Social Sciences*, vol 3, 606-627. doi:10.3390/socsci3040606

- Hartill, M., Rulofs, B., Vertommen, T., Topic, M. D., Diketmuller, R., Horcajo, M. M., & Stockel, J. T. (2019). 'Final Report: Voices for Truth and Dignity: Combatting sexual violence in European Sport through the Voices of those affected'. <https://bit.ly/3CDbKl6>
- HM Government (2018), "Working Together to Safeguard Children: A Guide to Inter-Agency working to safeguard and promote the Welfare of Children". <https://bit.ly/3vUkjo4>
- International Safeguarding Children in Sport Working Group (2016), International Safeguards for Children in Sport'. <https://bit.ly/3GXnW2V>
- International Safeguarding Children in Sport Working Group (2016), 'International Safeguards for Children in Sport: A Guide for Organizations who work with Children'. <https://bit.ly/3W5ZTD4>
- Kilkelly, U., Lundy, L., Bronagh, B. (Eds.) (2021), Incorporating the UN Convention on the Rights of the Child into National Law, Intersentia Publishing. <https://doi.org/10.1017/9781839701764>
- Kilelly, U. (2011), 'Using the Convention on the Rights of the Child in Law and Policy: Two Ways to Improve Compliance', in Invernizzi, A. & Williams, J. (Editors), The Human Rights of Children: From Visions to Implementation, Routledge Publication. <https://doi.org/10.4324/9781315557007>
- Liefwaard, T., & Doek, J. E. (Eds.) (2015), Litigating the Rights of the Child: The UN Convention on the Rights of the Child in Domestic and International Jurisprudence, Springer Publishing. <https://doi.org/10.1007/978-94-017-9445-9>
- Mason C., Darby, P., Drywood, E., Esson, J. (2019), 'Rights, Risks and Responsibilities in the Recruitment of Children within the Global Football Industry', *International Journal of Children's Rights*, vol. 27, 738-758. https://brill.com/view/journals/chil/27/4/article-p738_738.xml
- Mathews, B. (2014), 'Mandatory Reporting Laws and Identification of Child Abuse and Neglect: Consideration of Differential Maltreatment Types, and a Cross-Jurisdictional Analysis of Child Sexual Abuse Reports', *Social Sciences*, Vol. 3m 460-482. DOI:[10.3390/socsci3030460](https://doi.org/10.3390/socsci3030460)
- National Society for the Prevention of Cruelty to Children: NSPCC Website (n.d). <https://bit.ly/3X2ZVwl>
- Norges Indrettsforbund (2019), 'Children's Rights in Sports: The Provisions on Children's Sports', adopted by the General Assembly of NIF. <https://bit.ly/3XiZNOH>
- Norges Indrettsforbund (2010), Guidelines to prevent Sexual Harassment and Abuse in Sports. <https://bit.ly/3vZo1fT>
- Norges Idrettsforbund Website (n.d), Varsling (Reporting). <https://bit.ly/3X86LBq>
- OHCHR Website (n.d.), Ratification Status for CRC – Convention on the Rights of the Child. <https://bit.ly/3vVNqYl>
- Peleg, N. (2019), 'The Child's Right to Development', Cambridge University Press. DOI: <https://doi.org/10.1017/9781316146804>
- Protecting Young Victims from Sexual Abuse and Safe Sport Authorization Act of 2017, 115th Congress (2017-2018). <https://www.congress.gov/bill/115th-congress/senate-bill/534/text>
- Rhind, D., McDermott, J., Lambert, E., Koleva, I. (2015), 'A Review of Safeguarding Cases in Sport', *Child Abuse Review*, vol. 24, 418-426. DOI: 10.1002/car.2306

S.2330 - 116th Congress (2019-2020): Empowering Olympic, Paralympic, and Amateur Athletes Act of 2020, S.2330, 116th Cong. (2020), <https://bit.ly/3W5orvR>

S.534 - 115th Congress (2017-2018): Protecting Young Victims from Sexual Abuse and Safe Sport Authorization Act of 2017, S.534, 115th Cong. (2018), <https://bit.ly/3ILHCbc>

Safe Sport App. <https://bit.ly/3ZuQl2a>

Sheldon, C. (2021), 'Independent Review into Child Sexual Abuse in Football 1970-2005'. <https://bit.ly/3Nme0RP>

Sport Ireland (2019), 'Safeguarding Guidance for Children & Young People in Sport'. <https://bit.ly/3W16Vc9>

Sport Ireland (n.d.), 'Young Voices in Sport: Sport Ireland Toolkit for Involving Young Members in Decision-Making'. <https://bit.ly/3lMEj3k>

Sport Ireland Website (n.d), Young Voices in Sport. <https://bit.ly/3Gp0QjW>

Sport New Zealand (2020a), 'Child Safeguarding Policy & Procedure'. <https://bit.ly/3ivFs4O>

Sport New Zealand (2020b), 'Member Protection Policies and Procedures'. <https://bit.ly/3X6nHbt>

Sport New Zealand Website (n.d.). 'Member Protection Policies and Procedures'. <https://sportnz.org.nz/resources/member-protection-policies-and-procedures/>

Sport New Zealand Website (n.d). <https://sportnz.org.nz/about/who-we-are/>

Taneja, N., "The Larry Nassar Case – how US gymnastics team doctor abused over 150 gymnasts for years", *The Print*, 18.09.2021. <https://bit.ly/3vRCOcD>

UEFA (2019), 'Child Safeguarding Policy: Keeping Children Safe in European Football'. <https://bit.ly/3WlFJoZ>

UN Office of the High Commissioner of Human Rights (OHCHR) (2011), 'Guiding Principles on Business and Human Rights: Implementing the United Nations "Protect, Respect and Remedy" Framework'. [shorturl.at/lmM03](https://www.unhcr.org/refugees/pdf/shorturl.at/lmM03)

UN Committee on the Rights of the Child (CRC), *General comment No. 20 (2016) on the implementation of the rights of the child during adolescence*, 6 December 2016, CRC/C/GC/20

UN Committee on the Rights of the Child (CRC), *General comment No. 17 (2013a) on the right of the child to rest, leisure, play, recreational activities, cultural life and the arts (art. 31)*, 17 April 2013, CRC/C/GC/17

UN Committee on the Rights of the Child (CRC), *General comment No. 16 (2013b) on State obligations regarding the impact of the business sector on children's rights*, 17 April 2013, CRC/C/GC/16

UN Committee on the Rights of the Child, *General comment No. 13 (2011): The right of the child to freedom from all forms of violence*, 18 April 2011, CRC/C/GC/13.

UN Committee on the Rights of the Child (CRC), *General comment No. 12 (2009): The right of the child to be heard*, 20 July 2009, CRC/C/GC/12

UN Committee on the Rights of the Child (CRC), *General comment No. 7 (2005): Implementing Child Rights in Early Childhood*, 20 September 2006, CRC/C/GC/7/Rev.1

UN Committee on the Rights of the Child (CRC), *General comment no. 5 (2003): General measures of implementation of the Convention on the Rights of the Child*, 27 November 2003, CRC/GC/2003/5

UN Committee on the Rights of the Child (CRC), *The Private Sector as Service Provider and its Role in Implementing Child Rights, Day of General Discussion Report* (2002). <https://bit.ly/3itxgC8>

UN Human Rights Council, Special Rapporteur on the Sale and Sexual Exploitation of Children, including Child Prostitution, Child Pornography and Other Child Sexual Abuse Material (UNSR), 'Sale and sexual exploitation of children, including child prostitution, child pornography and other child sexual abuse material: report of the Special Rapporteur', 27 December 2018, A/HRC/40/51. <https://digitallibrary.un.org/record/1664344>

UN Human Rights Council (HRC), 'Report of the Special Representative of the Secretary-General on the issue of human rights and transnational corporations and other business enterprises, John Ruggie: Guiding Principles on Business and Human Rights: Implementing the United Nations "Protect, Respect and Remedy" Framework, 21 March 2011, A/HR/17/31. https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/Business/A-HRC-17-31_AEV.pdf

UN General Assembly, 'Report of the Independent Expert for the United Nations Study on Violence against Children', 29 August 2006, A/61/299. <https://bit.ly/3GAqlts>

UN General Assembly, *Convention on the Rights of the Child*, 20 November 1989, United Nations, Treaty Series, vol. 1577, p. 3.

UNICEF (2014), 'Hidden in Plain Sight: A Statistical Analysis of Violence against Children', UNICEF, New York. <https://bit.ly/3PJ92yP>

UNICEF Innocenti Research Centre (2010), 'Protecting Children from Violence in Sport: A Review with a Focus on Industrialized Countries'. <https://bit.ly/3XIYuDV>

UNICEF, Save the Children, The Global Compact (2012), 'Children's Rights and Business Principles'. <https://bit.ly/3QK0Pfz>

US Center for SafeSport (2022), Minor Athlete Abuse Prevention Policies. <https://bit.ly/3XmJPhc>

US Center for SafeSport (2022), 'Our Journey towards Safer Sport: Impact Report. <https://bit.ly/3W0duvJ>

US Center for SafeSport (2021), '2020 Athlete Culture & Climate Survey'. <https://bit.ly/3SMM5M6>

US Center for SafeSport (2021), 2021-2023 Strategic Plan. <https://bit.ly/3vTpTab>

US Center for SafeSport (2021), 'A Catalyst for Change: 2021 Annual Report'. <https://bit.ly/3Gw3KDQ>

US Center for SafeSport (2018), Video: We Are All Champions. <https://bit.ly/3W1W81i>

US Center for SafeSport (n.d.), 'Online Training Catalog'. <https://bit.ly/3Xj0Ysj>

US Center for SafeSport Website (n.d.). <https://uscenterforsafesport.org/>

US Center for SafeSport Website (n.d.), Podcasts: Champion in Every Corner. <https://bit.ly/3vQiiZU>

Voices for Truth and Dignity Website, n.d. <http://voicesfortruthanddignity.eu/>

Yelamos, G. M., Carney, S., Carty, C., MacLachlan, M. (2021), 'A Thematic Analysis of the UN Convention on the Rights of the Child (CRC) State Party Reporting Mechanisms relating to Physical Education, Physical

מקורות (בעברית)

- אתנה: המרכז לקידום ספורט הנשים בישראל, איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ונפגעי תקיפה מינית בישראל, לרר. ז. (2018), 'התוכנית הלאומית למניעת הטרדה מינית בספורט (נשים) (טרם פורסם).
- הוועדה לבחינת עקרונות יסוד בתחום הילד והמשפט ויישומם בחקיקה (ועדת רוטלוי) (2003), דוח הוועדה - חלק כללי.
<https://www.gov.il/BlobFolder/guide/childs-right-committee/he/report-h.pdf>
- המועצה לשלום הילד (2021) (עורך ראשי: דוד, א.), 'ילדים בישראל' שנתון סטטיסטי 2021.
- המועצה לשלום הילד (2021) (כתיבה ועריכה: אופיר, ע., קושר, ח.), 'מדריך להכשרת מאמני ומדריכי ספורט בנושא הגנה על ילדים נפגעי התעללות והזנחה', פרסום המועצה לשלום הילד ומשרד התרבות והספורט.
- הוועד האולימפי בישראל (2018), 'תקנון למניעת הטרדה מינית וקידום מוגנות בספורט האולימפי בישראל' (כותבים: קידר, א., נחמן, ד. כהנא, א.).
<https://bit.ly/3UKih3X>
- הוועד האולימפי בישראל (2018), האמנה לשוויון מגדרי.
<https://bit.ly/3iGX7Gs>
- חוק העונשין, תשל"ז-1977, ס"ח תשל"ז מס' 226, 864.
- חוק הספורט, תשמ"ח-1988, ס"ח תשמ"ח מס' 122, 1256.
- חוק למניעת העסקה של עברייני מין במוסדות מסוימים, תשס"א-2001, ס"ח תשס"א מס' 509, 1804.
- לב-ויזל, ר. & איזיקוביץ, צ. (2016), 'אלימות כלפי ילדים ובני נוער בישראל: בין שכיחות לדיווח, גורמים מעודדים מול גורמים מעכבים דיווח', דו"ח מחקר למשרד החינוך.
<https://catrc.haifa.ac.il/images/triana/---2016.pdf>
- לב-ויזל, ר., סבו-לאל, ר., אחי, ט., בן סימון, ב. (2017), 'אינדקס לאומי למדידת התעללות בילדים והזנחתם בישראל: ממצאי ניתוח משני של הסקר האפידמיולוגי בקרב מתבגרים', פרסום מרכז אנגלברג לילדים ונוער, מיזם מהל"ב, ואוניברסיטת חיפה.
shorturl.at/iGQ09
- מורג, ת. (2010), 'עשרים שנה אחרי: תפיסת זכויות הילד על פי האמנה הבין-לאומית בדבר זכויות הילד', בתוך מורג, ת. (עורכת), זכויות הילד והמשפט הישראלי.
bit.ly/3dN2f9F
- מורג, ת., סבג, י., זלוטניק, ר., ד., ארזי, ט. (2022), 'הבטחת זכויות ילדים ובני נוער בישראל בעת משבר הקורונה – מבט לאור האמנה הבין-לאומית בדבר זכויות הילד', *רפואה ומשפט*, 52.
- משרד התרבות והספורט (2022), תוכנית העבודה לשנת 2022, 803-843.
<https://bit.ly/3uqGbGX>
- משרד התרבות והספורט (2021), מבחנים לחלוקת תמיכות של משרד התרבות והספורט בהתאחדויות ספורט, באיגודי ספורט, באגודות ספורט ובמועדוני ספורט לפי חוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985.
<https://www.nevo.co.il/law/html/law11/130921.htm>
- משרד התרבות והספורט & משכנות שאננים (2011), כללי אתיקה לספורט בישראל.
<https://bit.ly/3UBmIO4>
- נעמת ע. & זלוטניק, ר., ד. (2023), 'שיתוף ילדים בקביעת מדיניות בנושאי הגנה', *נקודת מפגש*, גיליון 45, עמ' 78-83.
<https://user-1723486.cld.bz/haruv-nekudat-mifgash-24/78>
- קליינמן, מ. & קרני, מ. (2019), 'לפרוץ את קשר השתיקה: חובת הדיווח על חשד להתעללות בילדים והזנחתם - חוברת מלווה לאנשי מקצוע', פרסום המועצה לשלום הילד וגושן.
<https://bit.ly/3NQBIVf>
- תקנות למניעת הטרדה מינית (חובות גוף ספורט), תשפ"א-2021.

שיחות עם מומחים

נורית שרביט, מנהלת מחלקה לספורט נשים ולספורט עממי, משרד התרבות והספורט.

Angelica Agee Prince, Associate Legal Counsel, U.S Center for SafeSport.

Cynthia N. Mejia Colin, Training Manager, US Center for SafeSport.

Kari Fasting, Prof. (Emerita), Norwegian School of Sport Sciences, Oslo Norway.